

SITUATION

S T H L M

LÖS

GATUPLANET SID 38 →

**BAS på S:t
Göran om
nya uppdraget**

*"Jag tror fansen älskar
att **Viagra Boys** konstiga
värld inte bara är musik."*

SEBASTIAN MURPHY

Magnus Betnér

SÄTTER SITT NAMN PÅ SPEL I BLACKAN

Wallraffar i Haninge

LIZA ALEXANDROVA-ZORINA I DE LIVEGNAS LAND

Hemlösas ögonhälsa

MOBIL OPTIKER KAN PÅVERKA SYNEN PÅ GATAN

Viagra Boys ger sig ut på en världsturné som avslutas på Avicii Arena i november. En spelning som Sebastian Murphy kan promenera till, då han bor precis i närheten: "Inte många artister kan göra det".

VALERIA MONTTI COLQUE
12 februari - 6 april

COSMO
NACION
MODERS
BERGET

BONNIERSKONSTHALL

INNEHÅLL

#325
Mars 2025

8. Digital fritidsgård

Ungdomar kan mötas både fysiskt och online i Älvsjö.

14. Magnus Betnér

Med Blackan Comedy på biograf Kaskad sätter han sitt namn på spel.

20. Sebastian Murphy

Viagra Boys frontman och vd på Shrimptech Enterprises.

38. Gatuplanet

BAS på S:t Görän den nu enda beroendeakuten i stan.

44. Wallraff i Haninge

Journalisten Liza Alexandrova -Zorina ger ut boken *De livegnas land*.

ALLTID I SITUATION STHLM

6. Min Plats
11. Situation Waldersten
17. Krönika
47. Korsord
48. Dåtid Sthlm

Det är regnbågshinnan – även kallad Iris – som ger ögat dess färg, det är där färgpigmentet finns. Den är formad som en ring, mitt i den ligger pupillen som släpper in ljus i ögat.

20. Hemlöshet nära ögat

Påverkas synen av det hemlösa livet, finns det omständigheter i den tillvaron som försämrar synen? Och påverkar alkohol och droger ögonhälsan? En optiker, en professor i optometri och hemlösa personer ge sin bild av synen på gatan. Och hur den påverkas.

SLAKTKYRKAN 🧡 SITUATION STOCKHOLM

Slaktkyrkan älskar Situation Stockholm. Arbetet som tidningen gör är en inspirationskälla och fyller en extremt viktig funktion. För att tacka dom och er som stödjer deras arbete vill vi därför ge gratis inträde till några utvalda konserter under våren. Ange koden **“SITUATION”** på biljettsidan där du köper biljett så låser du upp **begränsade gratisbiljetter.**

Tack för allt ni gör. Hoppas vi ses!

FÖLJANDE KONSERTER ÄR GRATIS FÖR SITUATION STOCKHOLM-LÄSARNA MED KODEN “SITUATION” – HITTA KONSERTERNA PÅ [SLAKTHUSEN.SE](https://slakthusen.se)

Kosmonauci 20 feb

Punchlove + Wolfschmidt 27 feb

Blvck Hippie 8 mars

The Pleasure Dome 18 mars

Mimikry 28 mars

Myra Granberg 29 mars

Dean Johnson 19 april

[SLAKTHUSEN.SE](https://slakthusen.se)

ULF STOLT, CHEFREDAKTÖR

Hemlösas ögonhälsa, 8 mars och Shrimptech Enterprises

Det här med att olika optiker eller organisationer hjälper hemlösa personer att få tillgång till synundersökning och glasögon – ofta helt ideellt – är sådant som händer lite då och då.

Och utgör en efterfrågad och viktig hjälp för den enskilde.

Nu beslöt vi oss för att ta reda på mer om hemlösa personer och deras syn – påverkas den av det hemlösa livet, finns det omständigheter i den tillvaron som försämrar synen? Och om alkohol och droger påverkar ögonhälsan.

Magnus Betnér öppnade den utsålda måndagskvällen på Bleckan Comedy i Blackeberg med att ventilera ett rykte han hört rörande Mikael Persbrandt. Han kunde förstås inte ta ansvar för sanningshalten i det, men tyckte att de två av varandra oberoende källor – det är så han viktar sannolikheten att uppgiften ska vara korrekt – som kommit med det, var tillräckligt pålitliga för att han skulle ta med det på scenen.

Annars handlar kvällarna på biograf Kaskad om andra, oannonserade komiker,

Magnus Betnérs namn på affischen ska enbart ses som en kvalitetsgaranti.

NÄR SEBASTIAN MURPHY som sjuttonåring satte sig på planet till Sverige, bort från stök och trassel i San Rafael i Kalifornien, var planen att han skulle gå i skolan här i ett år.

– Men jag visste på nåt sätt också att jag skulle stanna. Det va bara skönt att fly från allt skit. Och nu känns det extra bra att inte bo i USA när man ser allt skit som sker där borta.

Han slutade tatuera för tre år sedan, ungefär lika länge har han kunnat leva på musiken. Och för

något år sedan flyttade de från sin trånga replokal i Årsta till Gröndal och det som i dag är högkvarteret för Shrimptech Enterprises – Viagra Boys eget bolag. Den första skiva de ger ut där är deras fjärde, ”viagra boys”, som kommer 25 april.

Journalisten Liza Alexandrova-Zorina levde under falsk identitet på ett illegalt hotell i Haninge. Nu ger hon ut boken *De livegnas land*.

Och Internationella kvinnodagen 8 mars firas på olika sätt på olika ställen i Stockholm.

Omslag:
Johan Bergmark

SITUATION STHLM REDAKTIONEN **Chefredaktör och ansvarig utgivare** Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-545 953 90 **Reporter** Maria Hagström, maria@situationsthlm.se **Art Director** Johan Olsson **Fotografer och illustratörer** Johan Bergmark, Martina Holmberg, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten. För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se **Räckvidd** 104 000 läsare (Orvesto konsument helår 2024) **Upplaga** 14 500 ex/mån (TS helår 2024) ISSN: 1400 - 4437 **LEDNING OCH ADMINISTRATION VD** Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-545 953 87 **Adress** Torkel Knutssonsgatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08-545 953 81 **Organisationsnummer** 55 66 49-1071 **Bankgiro** 5774 - 9327 **SOCIAL VERKSAMHET Verksamhetschef, sociala verksamheten** Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-545 953 88 **Samordnare** Ingemari Olofsson, ingemari@situationsthlm.se, 08-545 953 81, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-545 953 81 **Telefonnummer distribution** 08-545 953 81 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8 -15.15, lördagar 10-14.15. **Organisationsnummer** 80 2411-14 97 **Bankgiro** 5357- 3259 **Gåvokonto** Bg 431-2252 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-545 953 94, Axel Schéle, axel.schele@mediakraft.se, 070-727 41 09 **Privatprenumeration** 11 nummer kostar 990 kronor **E-post** situationsthlm@flowinfo.se **Tryck** Stibo Complete 2024 **Miljö** Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

FAKTA HEMLÖSHET

27 383 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor i långsiktiga bostadslösningar via Socialtjänsten och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

6 605

hemlösa personer vistas i Stockholm enligt den senaste mätningen och av dessa lever 1261 i akut hemlöshet.

Mätningen gjordes under en vecka i april 2023 och enligt Socialstyrelsen ska antalet ses som ett absolut minimum.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs *Situation Sthlm* av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidnings-säljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skrikkarverkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Över 90 procent av *Situation Sthlms* säljare upplever en positivt förändrad livssituation sedan de började sälja *Situation Sthlm*.

MIN PLATS

En tidningssäljare berättar om sin favoritplats i stan

”Jag fick jobb direkt på Riche”

Teijo Vesanen kom till Sverige på 70-talet. Han minns tillbaka på den första tiden i Stockholm och jobbet som diskare på Riche.

Jag kom till Sverige den 30 juli 1978. Jag var 18 år och det hade tagit slut med min tjej, så jag lämnade Helsingfors för att prova ett liv i Sverige. Det blev som jag hoppades.

Första natten sov jag på ett hotell vid Slussen. Den andra dagen gick jag till Arbetsförmedlingen och fick direkt jobb på Riche. Det var så lätt då. På Arbetsförmedlingen fick jag också en adress till en man som förmedlade bostäder. Jag flyttade in i ett rum som inneboende hos en kvinna på Döbelsgatan. Det funkade bra, jag var en tystlåten kille. Hyran var 250 kronor. På Riche fick jag 20 kronor i timmen.

I början visste jag inte vad Riche var för ställe. Det var samma ägare som till Operakällaren, de bästa och dyraste ställena i Stockholm. Men jag var aldrig i restaurangen, jag var diskare. Det var lagom mycket jobb, från fyra på eftermiddagen till ett på natten. Oftast gick jag hem och sov sen, för jag gick kurs i svenska på dagarna, men en kväll gick jag och en finsk tjej som var värd på Riche till Beckahästen och dansade.

Jag blev förälskad i Stockholm. Jag trivdes mycket bättre här. Det var mindre stelt och det fanns många vackra platser där man tänkt till hur det skulle se ut. De gjorde intryck. Som det här området, det är gammalt och fint. Det ser likadant ut som 1978.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO: **MARTINA HOLMBERG**

8,8

år är den genomsnittliga kötiden för att få en hyresrätt genom Bostadsförmedlingen 2024. I länet går det snabbast i till exempel Södertälje, Sigtuna, Tyresö och Sundbyberg, i genomsnitt mindre än 5 år.

Ökat beroende av nässpray bland kvinnor

HÄLSA Kvinnor är den grupp som ökar mest bland personer som anser sig vara beroende av nässpray. Över hälften av de som använder avsvällande nässpray några gånger i månaden anser att de är beroende.

– De flesta avsvällande nässprayer ska man inte använda i mer än sju till tio dagar i sträck. Om man använder dem under en längre period kan de få motsatt effekt, nämligen att nästäppan blir svår att bli av med. Du fastnar i en

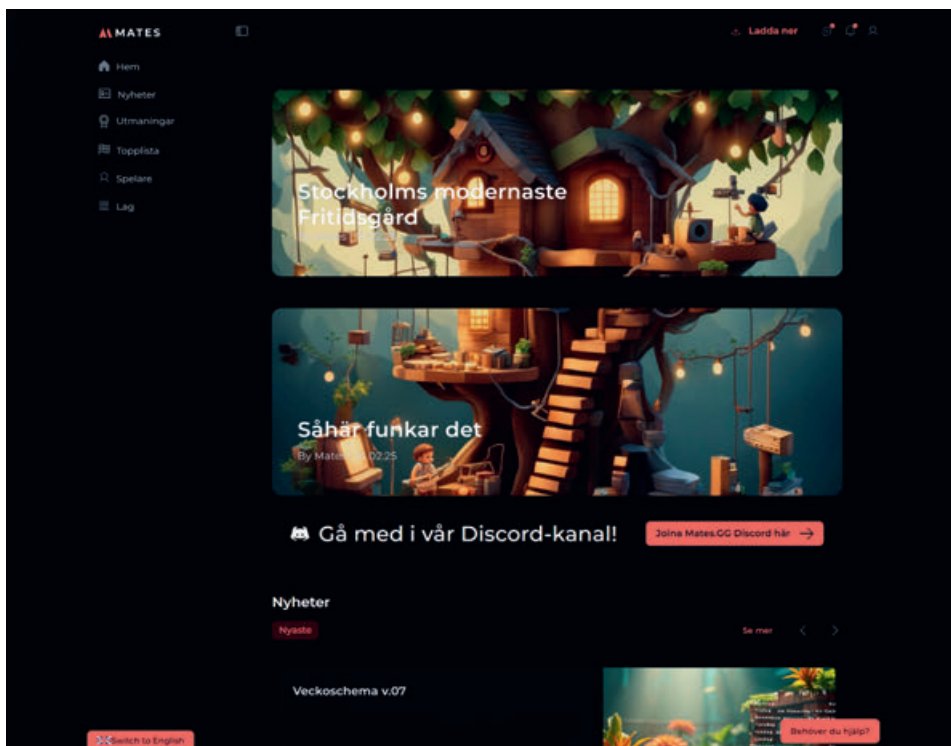
ond spiral där du måste använda nässpray för att kunna andas fritt, säger Catharina Claesson, Chef Farmaci på Apotek Hjärtat.

Om man använt avsvällande nässpray

i tio dagar och upplever nästäppa direkt efter att man slutar är det stor risk att man är beroende. Tipset är att sluta tvärt, även om nästäppan för en tid blir värre.

ULF STOLT

PRESSBILD

Den andra digitala fritidsgården i Stockholm öppnar i Ungdomens hus i Älvsjö.

DIGITAL FRITIDSGÅRD I ÄLVSJÖ

På Ungdomens hus i Älvsjö kan ungdomar mötas både fysiskt och online. Där öppnas Stockholms andra digitala fritidsgård.

TEKNIK Först ut i Stockholm med att starta en digital fritidsgård var stadsdelen Hässelby-Vällingby. Nu kommer konceptet också till Hägersten-Älvsjö. Förutom den vanliga verksamheten kommer det på fritidsgården Ungdomens hus finnas datorer och en virtuell mötesplats. Via en digital plattform kan ungdomar delta i olika aktiviteter och spela bland annat Fortnite och Roblox, antingen på plats eller

genom att logga in hemifrån.

– Det här handlar inte om att minska fysisk rörelse eller att skapa mer datatid, det handlar om social inkludering, säger Andreas Solheim, VD och grundare av By Mates som har tagit fram Digital Fritidsgård.

Tanken är att tillgängliggöra fritidsaktiviteter, få till möten och gemenskap och skapa en trygg spelmiljö, där fritidsledare kommer att vara närvarande och ha koll. Förhoppningen är att nå fler ungdomar, framför allt dem som inte brukar besöka en fritidsgård och som spenderar mycket tid hemma.

– Vi vill engagera dem som vi inte ser i dag. Det sitter ungdomar hemma som inte vågar gå till fritidsgården eller upplever en tröskel att ta sig dit. Personer som kanske inte har en talang inom basket eller fotboll, men kan spela online och få skina där. Där kan de bygga vänskap och få respekt. Och sedan förhoppningsvis komma till fritidsgården och även ta del av annan verksamhet som finns där. Kanske köra en pingismatch, säger Andreas Solheim.

MARIA HAGSTRÖM

Den digitala fritidsgården i Älvsjö planeras komma igång under mars.

MAGNUS SKOGLOF

HALLÅ DÄR

Cecilia Bödker Pedersen generalsekreterare på organisationen Storasyster som har tilldelats priset Årets Barnrättsprojekt.

Gratis, hur känns det?

– Tack. Det känns jättestort. Vi fick priset för vårt arbete med att uppmärksamma sexuellt våld på nätet, vilket är angeläget och viktigt. Barn och unga lever stora delar av sitt liv på nätet och det har utvecklats arenor där väldigt många, framför allt unga tjejer, blir utsatta. Det här priset är ännu ett sätt att sätta ljus på frågan.

Vad innebär projektet "Våldet som vardag"?

– Storasyster arbetar uteslutande med sexuellt våld, men varje år fokuserar vi på ett särskilt tema. Förra året tittade vi på utsatthet på nätet, gjorde en Sifo-undersökning och publicerade en rapport. Vi såg ett tydligt mönster att sexualbrott som begås på nätet inte anses vara lika allvarliga som sexualbrott utanför nätet. Men vi kan se att konsekvenserna är likadana för personer som blivit utsatta. De får samma reaktioner med depression och ångest och många får PTSD. Det här behöver samhället förstå. Vi tog fram ett utbildningspaket och utbildar skolpersonal, hälso- och sjukvård, rättsväsende och delar av civilsamhället.

Vad är temat för i år?

– I år så ska vi titta på sambandet mellan åtstörningar och utsatthet för sexuellt våld. Vi kommer att publicera en rapport innan sommaren.

MARIA HAGSTRÖM

MITT JOB

Om yrken och
arbete i stan

JENNY ANDERSSON
JOURHAVANDE GEOLOG

”Min titel på
engelska är hard
rock geologist.”

– Jag får många frågor om meteoriter och får höra historien bakom, att deras morfar hittade den samtidigt som han såg ett ljus. Ofta är det bara vanliga bergarter som diabas eller gabbro med lustiga vittringsformer eller slaggsten som kan likna meteoriter.

– Frågorna kommer via mejl eller post, ibland tar folk sig hit med sina stenar. Jag hjälper både allmänheten, forskare, författare och myndigheter.

– Alla stenar har en spännande historia, jag är specialist på hur stenar bildas, var de kommer ifrån och hur gamla de är. Vi är få specialister på urberg i Sverige.

– Berggrunden i Stockholm är nära två miljarder år gammal och bildades bland annat av vulkanism ur ett urhav som kallas Mälarhuset. Ådergnejs är den vanligaste bergarten i Stockholm. På en del ställen är den rik på arsenik och svavel, det skapar oro vid byggen som Förbifart Stockholm och för nya tunnelbanan, eftersom det är ämnen som kan laka ut från berget när det sprängs upp.

– Halva delen av arbetstiden svarar jag på frågor, andra halvan forskar jag i labbet eller är ute på uppdrag. Min titel på engelska är hard rock geologist.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

Ådergnejs är den vanligaste bergarten i Stockholm, vars berggrund är nära två miljarder år gammal. Jenny Anderssons engelska titel är hard rock geologist.

BLÅ HUSET I TENSTA

Kvinnor krokarm på Internationella kvinnodagen

Demonstrationer, utställningar, lesbisk nattklubb och armkrok. Internationella kvinnodagen 8 mars firas på olika sätt på olika ställen i Stockholm.

JÄMSTÄLLDHET Internationella kvinnodagen 8 mars uppmärksammas på olika sätt runtom i Stockholm.

Strindbergs Intima Teater på Barnhusgatan 20 har i år anlitat scenkollektivet Rostvit för att skapa ett evenemang med musik, teater och konst utan en enda man på scenen.

Under hashtaggen kvinnorkrokarm kommer kvinnor i

hela Sverige att kroka arm för ett jämställt samhälle, fritt från våld och diskriminering. Man uppmanar alla att ta bilder på armkrokningen och samtidigt tala om frågor som tystnadskultur, kvinnovåld och diskriminering. I Blå Huset i Tensta arrangerar Kvinnor krokarm en fest.

Lesbisk nattklubb på Hera på Nybrokajen 11 – en klubb för lesbiska och queers av lesbiska och queers. Musiken är hiphop, dancehall, afrobeats, baile funk och amapiano.

På Miss Clara Hotel på Sveavägen är det vernissage för utställningen Konsten att vara

kvinna. Alla konstverk är till salu och både amatörer och erfarna konstnärer kan ansöka om att få bidra med verk.

Under parollen ”Internationellt systemskap – din kamp är min kamp” demonstrerar 8 mars-kommittén. Samling 15.00 på Sergels torg innan tåget går mot Mynttorget. Ett flertal organisationer deltar i arrangementet.

Och i Musikaliska kvarteret vid Nybrokajen på Blasieholmen framför åtta kvinnor åtta romanser, skrivna av kvinnliga kompositörer.

ULF STOLT

49%

av de tillfrågade i en undersökning av Novus tror inte att pensionen kommer att täcka levnadsomkostnaderna när de går i pension.

Narkotikabrott ökade mest

KRIMINALITET Förra året anmäldes knappt 1,48 miljoner brott i Sverige, i Stockholm anmäldes 208 842 brott.

Innehav av narkotika är den brottstyp som ökade mest under förra året, 77 473 narkotikainnehav anmäldes. Rapporter från postpersonal till polisen om misstänkta försändelser har störst del i ökningen. Även ofredande och misshandel ökade.

Stöld och tillgrepsbrott är den brottskategori som minskade mest under förra året.

Statistiken från Brå omfattar händelser som anmälts som brott hos polisen, Åklagarmyndigheten, Tullverket och Ekobrottsmyndigheten.

ULF STOLT

CREATIVE COMMONS

”Regeringen lämnar Stockholm i sticket när de saknar en tydlig handlingsplan för hur vi ska få fler poliser hit.”

Alexander Ojanne, (s), social och trygghetsborgarråd, om att det nu försvinner ett drygt hundratal inlänade poliser från Stockholm. Enligt Polismyndigheten är Stockholm den enda region i landet där polistätheten minskat.

LIVET,
NI VET
DET DÄR
LJUDET MAN
INTE HÖR
FÖRRÄN DET
SLUTAT SURRA.

VAR VANADISPLAN NÄR 13.13-13.29

DET KOMMERTVÅ polisbilar iförd full regalia uppför S:t Eriksgatan och brakar genom rondellen och andra avtaget ner Upplandsgatan och mannen vid övergångsstället framför mig vänder sig till sitt sällskap och säger lite tyst: ”Bara det inte är nåt som hänt på Röda Bergsskolan...”

En man i röd jacka sitter på en av de fyra bänkarna vid trappan ner från Röda Bergsgatan och röker och scroller telefon, han lyfter blicken från skärmen och tittar upp snabbt när ett matbud med rosa väska bakpå sin scooter passerar på cykelbanan.

I rondellen två olika delar med bänkar där ingen sitter. Stenläggning fram till dem, grus framför.

I fönstreti dörren till krogen på hörnan sitter menyfräm för ett kluster av rep och snören – tapasrätt nummer 1 heter Olé Mexico, rätt nummer 30 heter Quesadillas de vego.

DEN RÖDMÅLADE ASFALTEN på cykelbanan som ringlar i ytterkant runt hela rondellen tillhör den del av cykelbanorna i stan som vinterunderhålls för att möjliggöra året runt-cykling.

Det går två gångvägar över gräset genom rondellen – en lite bredare grusgång som ungefär går i riktning från övergångsstället vid Helsingegatan och bort mot Gävlegatan. Den

korsas ungefär vid fundamentet för det tidigare konstverket ”Carlota” – skapat av den spanska konstnären Jaume Plensa och som fanns på plats en bit in på 2022, efter ett samarbete mellan Stockholm konst och ett galleri i närheten. Det är som ett rutnät av hårt gummi, knappt meterbrett med decimeterstora rutor, som går från Vanadisvägen och mot Rödabergsgatan.

Papperskorgar som påminner om parkens trivselregler – inte cykla, inte bryta grenar och kvistar och blommor, plocka upp efter hunden.

SKYLTTAR MOTE 4 och E20 norrut på stolpen vänd ner mot S:t Eriksgatan. En vit skåpbil från Edsbergs trädgård stannar med lite snäva bromsar

och släpper fram två kvinnor över gatan.

Skylden som berättar att konstverket i rondellen heter ”Förvandlingar”, är rest 1984 och gjort av Chris Gibson, står en bit vid sidan av konstverket.

En pappa med bärsele på magen och en sovande bebis i en vit overall vänder sig om och tittar efter en blå bil som hänger lite på tutan när den hamnar trångt vid bygget på Vanadisvägen.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO: **MAGNUS SANDBERG**

KOMIKER MAGNUS BETNÉR:

”Mitt jobb är att läsa, lyssna på P1, snacka med folk och sen hitta på nåt.”

Varje måndag hela våren, i en gammal folkhemsbiograf vid Blackebergs torg, ger Magnus Betnér med gäster standup till förortspubliken.

TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

DAMEN BREDVID PÅ tunnelbanan känner igen en arbetskamrat när hon reser sig för att gå av i Blackeberg. ”Bor du här?”, frågar kollegan. ”Nej, jag ska på standup”.

I hörnet av torget, till höger när man kommer ut genom tunnelbanans skjutdörrar, lyser delar av skylten till biograf Kaskad – några av lysrören i vissa bokstaver har slutat fungera.

Magnus Betnér har ställt i ordning nere på det svarta scengolvet – pall, rektangulär matta av tunt bast, mikstativ, en tunn metallpedestal.

Om en timma öppnar dörrarna. Han bor i Vällingby, men där

finns det redan en standupklubb, så han har sneplat på den här lokalen ett tag. Hans exfru, som han har barn med som bor med honom varannan vecka, bor i Blackeberg, så det blir livspusselt tekniskt smidigt att ha klubben just här.

– Jag är ju alltid på turné, jag har letat efter ett sätt att växla ner resandet lite, så jag har varit sugen att ha nåt eget i Stockholm.

Till skillnad från andra standup-klubbar annonserar de inte vem som uppträder.

– Då blir det att vissa inte fyller igen från tv. Jag vill bort från det, visa att det finns en massa bra

standup som många inte känner till. Så jag tänker att om mitt namn står på affischen så bör det räcka för att fylla hundrafemtio platser, så får de en riktigt bra show av andra.

Han beskriver att branschen inte är så stor, de flesta känner till varandra, har gjort nåt klubbjobb ihop eller setts bakom scenen på Norra brunn eller Raw eller Big Ben.

– Det är kul med en storstad att det funkar med en massa olika klubbar. Norra brunn säljer väl en del biljetter på sitt namn fortfarande, Raw har en lite yngre publik, lite mer fylla, stökigare, sen finns det småklubbar.

– Men det görs inte så mycket ute i förorten, det skulle ju kunna va hur många klubbar som helst egentligen.

Att ta standup ut till förorten handlar också om att ge publiken förbättrade villkor.

– En genomsnittlig standup-besökare går på två grejer om

året. Men om man flyttar ut det till där de bor kanske de går fyra gånger i stället.

DET ÄR MAGNUS BETNÉRS namn på affischen, men kvällen handlar till största delen om andra komiker.

– Jag brukar gå upp och babbla en stund först, kör kanske tio minuter i första, tio i andra. Det är sen en tiominuters-spot för både etablerade som vill komma och testa, men också för nybörjare som inte hållit på så länge. Sen en tjugominuters-spot som brukar va lite mer etablerade. I andra akten går jag upp en stund, sen är det kvällens headliner som kör en dryg halvtimme, där är det stora namn.

Så på slaget 19.00 tar han trapporna ner vid sidan av stolsraderna och kliver ut på mattan, vickar loss mikrofonen ur stativet och hälsar välkommen.

Frågar hur många som är här för första gången – några ►►

MAGNUS BETNÉR

Gör: Standup-komiker.

Bor: Uppvuxen i Skärholmen, bor i Vällingby sedan 1998.

Aktuell: Med Blackan Comedy, varje måndag fram till 19 maj på biograf Kaskad i Blackeberg. Tre komiker plus Magnus Betnér. Hittills utsålt varje kväll.

Rekvisitan på scenen är enkel – ett mikstativ, en pall, en bastmatta på golvet och en piedestal att ställa ett glas vatten på eller kunna luta sig emot. Magnus Betnér inleder kvällen med ett kort snack och är sedan konferencier.

BLACKAN COMEDY

■ Magnus Betnér har haft ögonen på biograf Kas-kad i Blackeberg – han bor några tunnelbanstopp längre bort i Vällingby – en tid. Och nu dök möjligheten upp att ha ett eget ställe i förorten och ta ut stand up dit.

■ Med sitt eget namn på affischen som kvalitetsgaranti tar han dit en namnkunnig kollega som avslutar kvällen, plus två lite mer nystartade och up and coming komiker som får en möjlighet att oannonserat uppträda.

stycken. Hur många i publiken som kommer från Blackeberg – betydligt fler. Och sedan kör han igång sina första tio minuter: ”Det är bara ett rykte... men har ni hört att Micke Persbrandt har...”

Kvällens första gäst på scenen är Hjalmar Lindgren.

Han debuterade 2018 på Power comedy club och beskriver nu sig själv för publiken som ”en vegan, som ser ut som Emil i Lönnebergas pappa på cellgifter”.

Efter att han gjort sina dryga

”JAG JOBBAR VÄL TYP SEX-SJU TIMMAR PER DAG.”

tio minuter kliver Magnus Betnér upp igen kort och mer eller mindre bara presenterar kvällens andra gäst, Elin Almén – hon har, förutom standup, bland annat gjort inslag i ”Svenska nyheter” på SVT och skrivit manus till den, samt manus till bland annat ”Sanningens minut” och ”Släng dig i brunnen”.

Sedan en kort paus. Som påannonseras med att ”ni som har alkoholproblem hinner bort till Johnnys, annars finns det

kaffe, läsk och alkoholfritt här. Exakt fem i drar vi igång igen”.

Ett kort snack från Magnus Betnér, sedan presenteras kvällens huvudakt, Nisse Hallberg. ”Jag är pappaledig och trodde jag skulle få komma hit och ta några öl... Men det är ju alkoholfritt här så det har bara blivit tre Ramlösa...”

MAGNUS BETNÉRS KOMISKA stil har ofta varit att tala om aktuella händelser, inte sällan dagsaktuella. Vi talar om det gamla komedibegreppet tragedi plus tid, i relation till det då knappt vecko-gamla massskjutning i Örebro.

– Det kan man snacka om samma dag, om man vet hur man ska göra. Men det är svårt, så klart. För mig har det där blivit mindre och mindre intressant med åren. Hade det varit för femton år sen så hade jag känt att jag var tvungen att snacka om det, jag funkade så på den tiden.

Att hålla sig informerad om vad som sker i tillvaron och världen har varit en del av hans komediritin och levebröd sedan 2008.

– Mitt jobb är att läsa, lyssna på P1, snacka med folk och sen hitta på nåt. Det blir också mycket vad man gör i livet – är man singel pratar man mycket om sånt, får man barn pratar man mycket om det. Det har gått upp och ner genom åren vad som varit de stora bitarna.

– Jag jobbar väl typ sex-sju timmar per dag, förutom tiden på scen. Halva den tiden går kanske åt till att lyssna på poddar, P1, läsa tidningar. Så tre timmar om dan, sju dar i veckan. ■

Blir det skit i skyddsrumsläkten?

VAD SKA JAG med vevradio till? Egentligen.

Kommer jag verkligen känna mig tryggare och säkrare om jag har en ficklampa med nya batterier och ombyten varma strumpor och ett gasolkök med extra tub till och en karta över östra Svealand i något vattentåligt material och några veckoransoner frystorkad mat i en låda under sängen?

Vattendunk i källarförrådet. Vinteräpplen i en papperskasse. En vandringsstav. Och ett par rejäla kängor, infettade och med nya snören.

Jag tänker på min personliga sopsortering – den gör väl ungefär lika stor miljönytta som i det här fallet mina överlevnadschanser anses tillta i takt med den typen av lite klädsam, invasionsrelaterad prepping.

Men. Vad fan gör man?

Ska man bara stå och se på? Ge sig av? Bära släktguldets på sig alla dygnets timmar under kläderna och sticka ner passet i stöveln? Sy in det senaste utbetalningsbeviset från Pensionsmyndigheten och livförsäkringen i rockfodret och köpa sig ett eldstål och en rejäl italiensk sprintkniv?

Vad ska jag säga till barnen?

För det är en stram och illavarslande stärkelse som slickats ut över timvisaren nu. Den som inte är emot är att anse som varande för och när jag stod på tunnelbanan senast och den kom upp ur underjorden och rusade förbi hyreshuset med sina tända köksfönster, kom jag att tänka på hur jag skulle reagera om jag tvangs bevittna hur, precis så här mitt framför ögonen, en ballistisk missil slog i fasaden och sprängde huset och människorna i det i bitar.

Ljudet. Doften. Skräcken. Och jag tänkte på alla som upplever det. Dagligen. Och kanske gjort hela sina liv. Som

**ULF
STOLT**

Chefredaktör
och ansvarig utgivare

”Köpa sig ett eldstål och en rejäl italiensk sprintkniv.”

inte vet någonting annat.

Men sådant kan väl inte hända här?

DET VAREN annan tid då. Långsam. Tvåkanalig. Öst och västlig.

Jag hade vid tiden en stående inbjudan till Freedom Fighter Headquarters på 545 Bergerville Road i New Jersey, USA. Farsan i familjen, en knotig och stenhård Koreakrigsveteran som brukade lägga sig borta på åsen bakom huset med ett knippe tomma ölburkar som mål och skjuta in kikarsiktet på sina gevär för att få tiden att gå, lovade att deras hus kommer vara det sista som intas, deras flagga den sista som halas och faller i fiendens händer.

Och jag var alltid välkommen dit, om en dag skiten dammar in i skyddsrumsläkten.

Jag lovade att ha det i åtanke.

Det finns en rad i dikten ”The Second Coming” av poeten W. B. Yeats: ”Things fall apart; the center can not hold/mere anarchy is loosed upon the world”. Författaren Joan Didion använde sig av raderna i novellen *Slouching Towards Bethlehem*, om livet i San Franciscos hippiedistrikt Haight-Ashbury den kalla våren 1967.

När det vi kommit överens om som utgör själva centrum, enigheten, det vi alla lutar oss mot av ren intellektuell gravitation, börjar ge efter, vika ner sig, sakta implodera.

Ingenting av det vi tror på och delar som beskrivning av verkligheten – det finns otvetydiga vetenskapliga och väl dokumenterade bevis för att det är på det sätt vi enats – anses längre råda.

Det uppstår sprickor och högdagrar i den gemensamma sanningen. Därskapen tillåts därmed sluka sitt, munsbit för munsbit. Är det där vi är nu?

Vad ska jag i så fall med en vevradio till? ■

Illustration av LO

STADEN VIDGAS

Stanna i nuet.

**Mellanrumsljuden när trafiken tystnat,
ett avlägset träd som växer
stjärnor som glöder mellan husens fasader.**

**Rummet i staden vidgas och luften
mättar äntligen lungorna,
ljudet av en enslig port som slår igen
blir stora förlängda tankar.**

**I vardagens nattliga resor
ett varandets lisa,
ett lugn.**

Livsviktigheter.

**Barnets lekar, barn som bestämmer
sitter i sanden och resonerar med dockan,
bakar en kaka och tiden rinner emellan
och inga krig finns, ingen stör
evigheten.**

LO

ETT GLAS

Ta ett glas och koppla av. Det värmer din kropp i denna kyla som är nu. Mörkt och kallt. Ta då ett glas, koppla bara av från allt.

Lena Freij

VIKINGARNA

För mer än tusen år sen,
här fanns en annan värld.
Vikingar drog från skandinavisk
kust, i drakprydd båt,
ut på plundringsfärd.
När många såna båtar syntes
vid horisonten,
då rädsla larma de arma.
Vikingsavärd
och bärsärks raseri,
över ingen sig förbarma.
Nordmän som dog i slag eller
strandhugg, då de slogs,
av sköna kvinnor, valkyrior,
de togs, fördes till Oden i
Valhalla.
De bästa kämparna kom
till Oden.
De stred, sårades, dog och
helades var dag.
På kvällen var det gille
med mjöd och fläsk.

De bästa krigarna övades
inför den sista striden,
då de med gudarna ska
kämpa i Ragnarök.
Därefter de förintas
och går ur tiden.

Mer ett helvete än
ett paradys.
Vikings paradys det låter
som, för oss, naturligtvis.
Alla, som inte dog en
krigarens död,
kom till gudinnan Hel
i underjorden.
Hur var det där?
Det påminde om jordelivet,
men dystrare.
Där fanns ett särskilt
ställe för envar
som dömts till evig pina.
Mord, och annat som illa skada,
straffas uppenbart.
De stängdes in i kammare,
vävd av ormar, att
där förtvivla.

Hur levde dessa vikingar då?
Köpmän och hantverkare
det fanns,
men bönderna var många
fler. Barnen gick ej till skolan
som i våra dar.
De var hemma och lärdes upp
av mor och far.
Vikingakvinnor, fria och
starka, sig ter.
Trälar, man också ser.
Familjen var samman,
mor och far, gamla
och en barnaskara,
i nöd och gamman.
Vikingen var noga med hur han
såg ut.
Det långa håret, blondt eller
brunt,
tvättas, bleks i lut.
Kanske blev det kallare,
och nödår.
Var det därför de först
drog ut på vikingatåg
sen ville en del ha mer,
då fördelarna de såg?
Vikingen vapen bär,
polis fanns inte där.
Vikingen försvara sig och
sitt sen han var liten, han tränade
kamp
och vapen lär.
Viktigt för en viking var
att veta vem var vän,
och vem var ovän.
Viktigt var att vara försiktig,
modig och vis.
Om någon i en släkt togs
av daga,
skulle mordet hämnas
banemannens släkt,
med ett mord.
En blodsfejd då dessa
slakten jaga.
För mer än tusen år sen.
Vikingatiden var
mer än en välkänd saga.
Våra förfäder, tuffa i isigt nord-
iskt väder.
Vi minns dom ännu i våra dagar.

Ewa

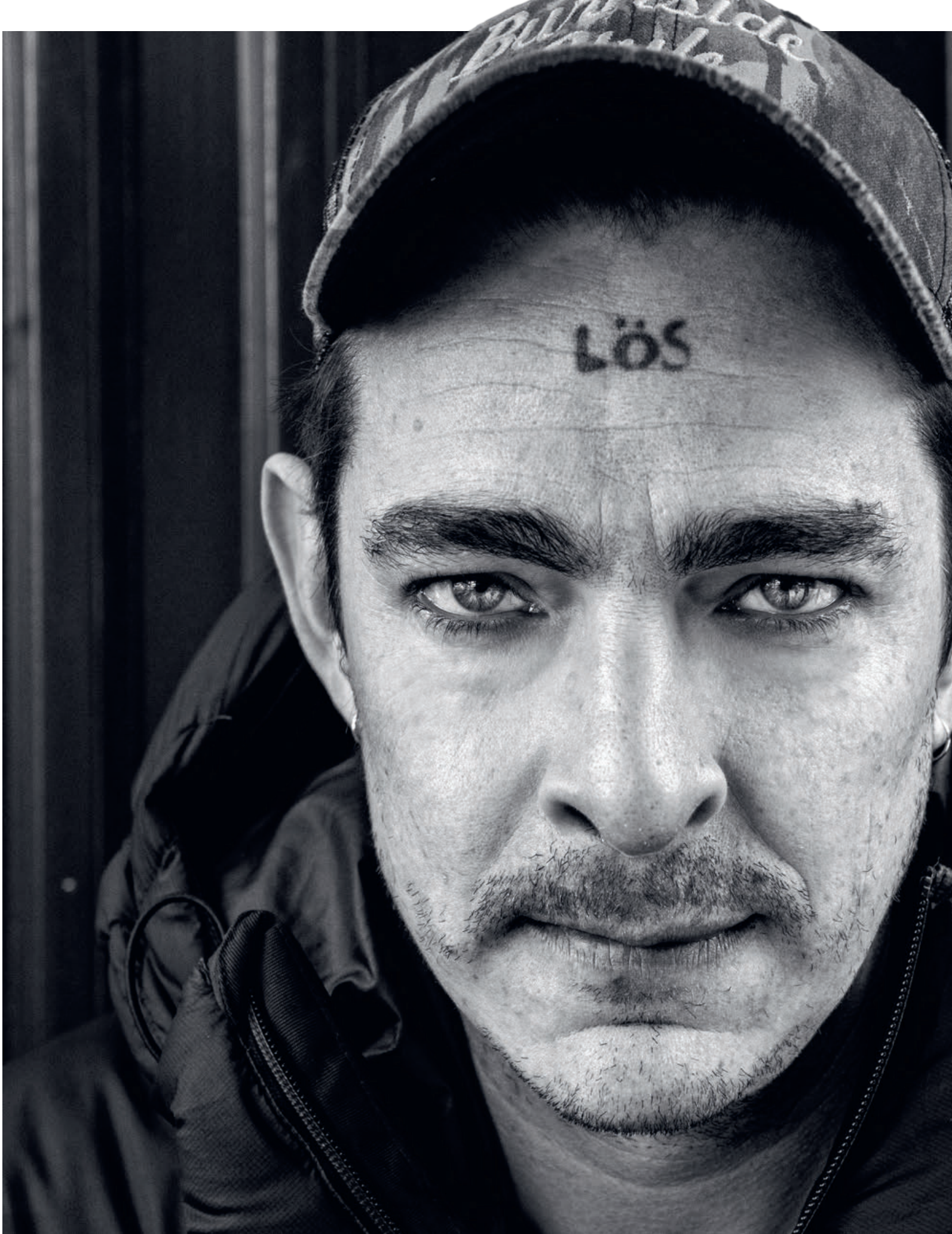

TAK ÖVER HUVUDET

SITUATION
S T H L M

Som sjuttonåring lämnade **Sebastian Murphy** ett stökigt tonårsliv i San Rafael i Kalifornien för en gäststuga på tomten hos sin moster långt ute på Värmdö. Planen var att stanna ett år. Nu har han bott här i sjutton. I nio av de åren har han varit sångare och textförfattare i **Viagra Boys**, som i april släpper sin fjärde skiva *viagraboys* på det nystartade egna bolaget Shrimptech Enterprises.

Text **Ulf Stolt** Foto **Johan Bergmark**

I sin egen fabrik

Vid en första anblick utifrån är det inte mycket som ger vid handen att på första våningen, i den här aningen nedsuttna gamla industribyggnaden i Gröndal, döljer sig högkvartret för Shrimptech Enterprises – själva hjärtat i rockbandet Viagra Boys numera i princip globala operation.

De har hållit till i byggnaden här i ett drygt år.

Det är rymligt och med flera rum, längst bort i en korridor ligger replokalen med fönster utmed två väggar som släpper in bra med ljus, innanför det ett mindre kontrollrum där de kan lyssna på sådant de spelar in här – det finns vissa grejer på kommande skivan *viagraboys* som är inspelat här.

Kaffemaskin och pentrydel. Hatthylla. Mot kortväggen en soffämbryggaren mot rummet, en fåtölj och ett avlångt bord. Stereobänk. Krukväxt.

Det hänger en Captain Beefheart-affisch inne på toaletten som hängt med sedan förra replokalen.

Precis innanför ytterdörren ett långt bord med åtta stolar. På bordet en megafon i röd och vit plast. Intill den ett vitt pappersark med en svart tuschpenna liggande ovanpå. Centralt i det påbörjade men inte färdigtecknade motivet på det vita arket är konturerna av en fabrik märkt med ordet Shrimptech, runt den slingrar sig en sammansatt mosaik av tecknade detaljer, symboler och ting.

I brist på en mer originell referens, tänk Keith Haring.

Sångaren och textförfattaren Sebastian Murphy ska teckna ett antal sådana inför den kommande turnén. De ska sedan tryckas på grilltyget till bandets förstärkare, ”för att de ska bli lite roligare att titta på”.

– Vi tänker mycket på sånt, hur liveuppträdandet ska va och se ut. ►►►

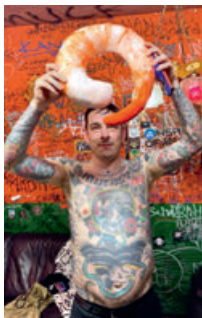
Sebastian Murphy

■ **Född: 6 mars 1990** i San Rafael, Kalifornien, USA.

■ **Bor: Söder om Södermalm, tillsammans med illustratören och serietecknaren Moa Romanova.**

■ **Gör: Sångare, textförfattare och låtskrivare i Viagra Boys. Flugfiskare, före detta tatuering, medlem i avantgardejazztrion Grismask.**

■ **Aktuell: Med Viagra Boys fjärde skiva *viagr aboys* 25 april och följande världsturné som avslutas på Avicii Arena 26 november.**

VIAGRA BOYS INSTAGRAM

Men just nu sitter han i fåtöljen i hörnet av rummet och försöker få ett tunt rosa gummiband han hittat att sitta kvar, när han försöker spänna det runt sin snusdosa.

Och avverkar ännu en arbetsdag i högkvarteret.

– Det är bra att ha en central plats, det blir mer som ett jobb, fixade tider. Det blir lätt annars att man gör ingenting, är hemma och spelar dataspel och går ut och dricker bärs. Det är skönt att ha rutiner, då får man mer gjort och va mer hands on och ha mer kontroll på det man gör, i stället för att ge de uppgifterna till andra och så blir man missnöjd.

Hur kan en arbetsdag se ut här?

– Vi försöker komma hit och va produktiva i alla fall, ses här. Det är asbra, folk är här varje dag. Vi svarar på mail, eller gör ingenting. Vi kan få uppgifter från vårt management att vi ska göra det här och det här. Utvecklar merch. Ger jag intervjuer gör jag det här. Vissa bara jamar och spelar musik.

Den 25 april kommer bandets fjärde skiva *viagr aboys* och två veckor innan dess inleder de världsturnén på Coachella i Indio i Kalifornien, som 49 spelningar senare avslutas på Avicii Arena 26 november.

– Alla låtar har skrivits här. Sen har vi spelat in en del som är på skivan här också faktiskt. Vi kan spela in halv-avancerat här, i alla fall så pass bra att det funkar att använda det. Vi kan låta här när vi vill, det är jätteskönt.

De började jobba med den här skivan 2022, samma sommar som den förra skivan "Cave World" kom ut.

– Vi jobbar väldigt kollektivt, demokratiskt och kommunistiskt, kan man säga. Många har barn och så, men vi försöker anpassa så det funkar, ses från tio till två på dagarna.

Och då vara fokuserade och utnyttja tiden väl.

– Då kan det va att vi ska jobba på de här låtarna, eller försöka fixa den här låten, eller lyssna på det här. Det kan va olika.

Singellåten "Man Made of Meat", som också är första låt på kommande skivan, sparkar igång saker och ting på ett ganska typiskt Viagra Boys-manér – kranarna på fullt, rösten rakt i ansiktet som spottar associationsrika fraser och

"Vi jobbar väldigt kollektivt, demokratiskt och kommunistiskt."

Det är i replokalen som kommande skivan *viagr aboys* släddats fram. De började jobba med skivan sommaren 2022, samma sommar som förra skivan *Cave World* som de spelade in under pandemin kom ut.

trummor och bas och elektronik som piskar det hela framåt.

Men det finns också några låtar på skivan som ganska markant tar avsteg från hur det brukar låta om Viagra Boys, bland annat den avslutande pianoballaden "River King", med Sebastian Murphys ömt mörka röst, ett trevande blås, försiktiga stråkar och avmått restaurangorli i slutet.

– Många verkar gilla den låten. Det är kul, den är ju verkligen annorlunda mot hur vi brukar låta.

Men även låtar som "Pyramid of Health" och "Medicine for Horses" pekar lite ny riktning med ett nerdraget tempo och ett lite annat melodispråk.

– Jag tror det beror på ren nyfikenhet att vilja göra något nytt, testa att göra musik man själv gillar. Också att man lyssnar på annat och tänker att "fan, det vore kul att göra en sån låt". Och förhoppningsvis få det att låta som oss också. Vi vill pusha oss själva och göra saker som känns läskiga – jag tycker det är skitläskigt att göra en fin låt, det är utlämnande.

Viagra Boys texter – på Wikipediasidan ägnad bandet beskrivs texterna som att "bandet använder satir och svart humor för att kritisera bland annat hypermasku-

linitet och högervridna konspirationsteorier” – är helt Sebastian Murphys verk.

Central för hans textskrivande är appen Notes i hans telefon.

– Jag har tusentals sidor i min mobil med tankar jag tycker är roliga eller ett ord jag tycker är intressant eller en mening som jag skrattar åt. Ofta testar jag att göra lite låtsassång om vi har musik till nåt, låtsassjunger och säger nåt som kanske inte är tänkt att va en låt men jag finner en mening i, och utvecklar det därifrån.

När han fått ihop en halv vers eller en refräng är det lättare för honom att avsluta låten, när han får en känsla för vart det är på väg, vad den ska handla om. Men vissa låtar har han ingen aning om vart de är på väg förrän de är klara.

– ”Pyramid of Health” skrev jag om tjugo gånger, fattade inte alls vad den handlade om först, sen fick den en handling på slutet.

Texterna är bredspåriga och fria i formen, associations-

rika, fraser och ord och meningar som till slut kommer ihop och berättar en historia.

Läser du mycket?

– Inte så mycket som jag vill. Jag läste två böcker förra året av samma författare, Donald Ray Pollock. En av böckerna heter *Knockemstiff*. Han har skrivit en annan bok också som heter *The Devil all the Time* som blev en Netflix-film som inte blev så bra, men boken är otrolig.

Båda böckerna tar plats i samma hittepåvärld, småstaden Knockemstiff i Ohio. Det finns en textrad i ”Man Made of Meat” som lyder: ”Standing in front of McDonalds, flexing my muscles til’ I explode”.

I boken *Knockemstiff* är varje kapitel en ny historia, men allting hänger ihop. Bland annat finns en historia om en far och en tonårsson, båda bodybuilders, där pappan hela tiden pushar sin son. Hårt.

– Sen ska han ha en flex-off med en annan dude på en parkering. Det är iskallt ute, typ minus tjugo, och han flexar och flexar och till slut flexar han så hårt att han exploderar, blir bara småpartiklar.

– Jag kände att jag måste skriva en låt om det där, så det blev andra versen på ”Man Made of Meat”. Så där kan jag få textuppslag, från böcker, filmer också.

Vad ser du för typ av filmer?

– Jag har väldigt bred smak, men jag älskar skräckfilm, splatter, gammal åttioalsskräck. Sen är jag en sån som ser om samma filmer igen och igen. Jag ser om *2001* en gång om året, jag ser om *Alien*-filmerna, *Apocalypse Now*. Jag älskar Stanley Kubrick, klassiska filmer, *Lord of the Rings* och sånt. Fantasy. Det är intressant att se om filmer man är bekant med och hitta nya saker i dem.

– Jag gillar filmer som inte är så tydliga. Precis som texter som inte är så tydliga, att det finns flera meningar i saker, folk kan hitta sin egen mening. Eller där meningen inte är så viktig, det handlar mer om känslan, bilden man skapar.

William Burroughs är ett annat författarnamn som dyker upp under samtalet.

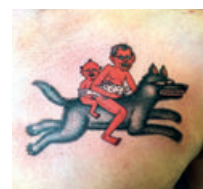
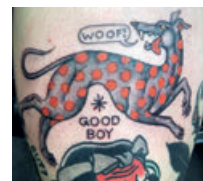
– Jag har läst lite, men han är svår att läsa. Jag har väldigt mycket ADD, så att läsa böcker för mig är fan svårt. Det kan ta lång tid för mig att läsa en kort bok.

Han berättar att det yttrar sig så att han läser samma sida om och om igen.

– Tanken är nån annanstans fast blicken är på sidorna. Ibland kan det ta mig tre dar att läsa ett kapitel. Jag måste gå tillbaka, jag har läst fast jag inte riktigt läst. Så det är svårt med böcker. Jag hade velat läsa fler.

Har du testat ljudböcker?

– Nej, jag har nyligen börjat lyssna på poddar. Jag har lite böcker jag vill läsa som jag skrivit ner i Notes nästan, men sen glömmer jag bort det och gör nåt annat. ▶▶▶

Tatueringar

■ Sebastian Murphy tatuerade till för några år sedan, han är ansedd som en väldigt skicklig tatuering, med en tydligt utpräglad egen stil. När han började gå lärling ville han gå den långa vägen och lära sig tatuera i alla olika stilar, för att behärska yrket.

■ Han började som lärling ”ute hos en gubbe i Märsta” i två år, sedan på olika studios i stan. Han försörjde sig som tatuering i tolv år.

■ Han har tatuerat alla medlemmar i Viagra Boys. Men är den mest tatuerade.

Viagra Boys

■ Bandet bildades 2016 av medlemmar från bland andra band som Les Big Byrd, Nitad och Pig Eyes.

■ Sebastian Murphy hade innan han blev medlem i bandet mest sjungit i duschen, men aldrig haft en tanke på att bli sångare i ett band. Den musik han sysslat med innan dess var lite elektronisk musik.

■ När Iggy Pop tilldelades Polarpriset 2022 nämnde han Viagra Boys i sitt tacktal, på tal om att man i den mytologiska musikbranschen ibland måste "be real, like Sleaford Mods, or Viagra Boys".

FREDRIK BENGTSSON

Sebastian Murphy föddes i USA och växte upp i San Rafael i Kalifornien, en småstad med drygt 50 000 invånare norr om San Francisco. Hans pappa amerikan, jobbade på bank, hans mamma svenska, de träffades när hon var där som au-pair.

– Det var medelklass, rika hippies, och alla deras barn var fucked-up, hade bil och knarkade – eller alla och alla, i alla fall de jag hängde med.

Under uppväxten talade han amerikanska med pappa och svenska med mamma, varje sommar åkte de på semester till Sverige och hälsade på släkt och vänner, bland annat hans mammas syster ute på Värmdö.

I tonåren hamnade han i en hel del trubbel, lokalpolisen hade full koll på vad han och hans vänner gjorde, mycket trassel och bråk, stök. När han var 17 år, efter att han kom ut från ett behandlingshem, var han fast besluten att saker skulle förändras.

– Jag fick för mig att jag inte ville va kvar där och kom på att jag kanske kunde bo hos min moster. Sen ringde jag en kompis här i Stockholm, han gick på Södra latin, och frågade om han trodde jag kunde börja där. Han kollade med sin rektor och sen ringde han upp mig nästa dag och sa att det gick bra.

En vecka senare satt han på ett plan till Stockholm och flyttade in i gästhuset på tomten hos sin moster. Planen då var att han skulle stanna här i ett år.

– Det var toppen. Jag tog buss 433 eller 434 från stan mot Sollenkroka efter skolan, jag bodde på Strömma, en bit ut. Min moster bor kvar där.

Vad gick du för linje?

– Jag gick bild och form, kom in i årskurs två. Jag hoppade av efter tvåan. Det var jävligt kul, väldigt europeiskt och riktigt annorlunda från en amerikansk skola. Det fanns rökruta, café i skolan. På min amerikanska skola var det grindar och stängsel, poliser. Det var inte så att man kände sig som en vuxen människa där, mer som en fånge.

Hur var det att som ensam sjuuttonåring flytta hit?

– Det var nervöst, absolut, men också en viss frihetskänsla. Sen märkte jag att det var vissa kulturkrockar. Jag minns inte konkret nu riktigt vad det var, men jag minns en känsla av att "shit, jag passar inte riktigt in här". Men att den känslan gick över efter några år när man började bli som alla andra.

– Det är väldigt annorlunda från ett land där alla hälsar, det är mycket "please", "thank you", "excuse me", "how was youre day?". Eller "oh my God, I like youre shoes", en massa sånt där. I Sverige ger man inte varandra komplimanger. Om du ser nån på gatan och bara "fan vilka snygga skor" så tycker de du är dum i huvet. Nu är jag sån också.

Han skrattar, lutar sig fram i fåtöljen och spänner det rosa gummibandet runt snusdosan igen.

– Sen förstår man det lite mer av att bo i Sverige. Det är så

"Rika hippies, och alla deras barn var fucked-up, hade bil och knarkade – eller alla och alla, i alla fall de jag hängde med."

kallt här, mörkt. Och man vill bara komma hem till sitt liv och inte bli störd på gatan. Man har bråttom överallt också för det är kallt. Man blir lite kall. Och så gillar man att va det. Jag är ganska nöjd med att inte behöva snacka med alla på gatan.

Han beskriver det som att han blev lite av en social kameleont när han flyttade hit. Trots att planen var att han skulle vara här i ett år och gå i skolan så hade han hela tiden känslan av att han skulle stanna.

– Jag hamnade tidigt i tatueringsvärlden. Jag tatuerade mig första gången när jag var sjutton, jag älskade det. Och det verkade va en outsiderskultur med gamla gubbar som gjort det i trettio år, aldrig betalat skatt, gillade motorcyklar och musik och konst och sitter och målar hela dagarna – fan, det är ju exakt det jag vill göra, ha egna arbetstider. Det lät som en dröm för mig. Så jag kämpade allt jag kunde för att få ett sånt jobb.

Han ville lära sig från grunden – "i dag lär sig nog de flesta på internet" – och gick den långa vägen från shop-assistent till lärling till tatuerare, först ute i Märsta, sedan på olika studios inne i stan, de sista åtta åren på samma studio på Södermalm.

– Sen tatuerade jag till för typ två-tre år sen, jag tatuerade ändå i tolv år, nåt sånt. Det var det jag trodde jag skulle göra resten av livet. Sen dök det här upp med musik och jag tänkte att "ok, man kan göra det här också".

Nerifrån ett rum i korridoren hörs plötsligt vad som låter som amerikansk reklamradio, eller snarare en ganska skruvad parodi på amerikansk reklamradio. Han berättar att det är någonting de jobbar på, tanken är att det ska bli en dj-grej på två timmar med fejkintervjuer med karaktärer från låtarna – som veterinären Bogdan i låten "Uno II" som handlar om hans hund – som Sebastian ►►►

Bilden på Viagra Boys är tagen 2021, i samband med att de vann kategorin Årets Rock i tidningen Gaffa. Den är tagen under E 4:an utanför deras gamla replokal i Årsta. På bilden saknas två medlemmar, gitarristen Benjamin Vallé som avled 2021 och trummisen Tor Sjödén.

A man with a mustache and a black cap is standing against a weathered wooden wall. He is wearing a black puffer jacket and dark blue trousers. The ground is covered with snow and brown leaves. The text is overlaid on the lower part of the image.

”Jag tänkte att jag ska ha vr-glajjer och publiken ser mitt perspektiv, jag kanske inte alls är på nån spelning utan nån helt annanstans... så har jag en vr-cigg och en vr-öl.”

LÖS

KLITIK

HE

HE

HE

Murphyska spela. Mellan intervjuerna tidigare osläppta låtar och reklam för produkter som inte finns – Chicken water, Useless bread och Rubber bucket, bland annat.

Vi går ner till rummet och lyssnar. Trummisen Tor Sjödén klickar upp de olika reklaminslagen på sin dator. De skrattar gott när de lyssnar på dem.

Hur ska ni släppa detta?

– Jag vet inte. Vi får se. Det är mest som en fanservice, att man dras in i vår konstiga värld. Jag tror fansen älskar att det finns en värld med Shrimptech och Viagra Boys, att det inte bara är musik. Det gillar jag med band som Devo till exempel, att man bygger en fantasivärld kring det. Att det finns ett mysterium och att det finns annan media än bara musik. Jag vill att vi ska göra film, att vi ska göra... det ska bli brett.

Att de kan hålla på och utforska och utveckla den här typen av sidospår handlar mycket om platsen där vi sitter.

– Det som är bra med ett ställe som det här är att vi kan ses och utveckla just såna idéer, inte bara ses när vi spelar. Vi vill ju leva på det här allihopa, då måste man göra lite extra och hitta på sätt att tjäna pengar på merch och roliga idéer.

– Jag har levt på det i två-tre år, innan dess var det tatueringar. Men vi har funnits i tio år, vi har inte halkat in... även om det går bra nu, vi har jobbat hårt för det här i tio år. Det har gått ständigt sakta uppåt, Det är kul att se att det betalat av sig. Vi har turnerat hårt och byggt upp en fanbase.

Flera i bandet håller också på med olika musikaliska sidoprojekt. Bland annat har saxofonisten Oskar Carls gjort en relaxing flute-skiva där han spelar Shaku-hachi. Och keyboardisten Elias Jungqvist några lugna piano-skivor.

Sebastian Murphy har spelat in några countrylåtar som inte släppts, samt fyra låtar ihop med gitarristen Matt Sweeney – Iggy Pops nuvarande gitarrist.

– Vi var i Malibu och spelade in fyra låtar, bara han och jag och en trummaskin. Det blev svinbra. Men jag vet inte hur jag ska släppa det. Jag ska snacka med honom, se vad han vill göra.

IDI Weekend 6 februari listade kulturjournalist Jan Gradvall sina tre favoriter den veckan. En av favoriterna var YouTube-filmen Grismask Show – en knappt tjugo minuter långa dadaistisk film utan budget, med Alexander Skarsgård i en av rollerna. Grismask beskrivs som ”en

tändvätskedoftande frijazzkvartett med medlemmar som saxofonisten Isak Hedtjärn, Kungsholmens Charlie Parker, och Sebastian Murphy från Viagra Boys”.

Hur hamnade du i Grismask?

– Isak Hedtjärn är ju jazzkuf. Han var stand-in för vår saxofonist Oskar när han skulle ha barn så han har turnerat med oss för många år sen. Han har en jazztrio och frågade mig om jag ville prova att sjunga med dem. Vi spelade in en skiva på fyrtiofem minuter, allt i en tagning, all text är hittepå. Det var väldigt märkligt.

De spelade in en andra skiva för ett halvår sedan.

– Den ska släppas på ett bolag som heter Mindre än tusen, de ger ut en massa grejer som har mindre än tusen lyssningar.

När han drar gummibandet runt snusdosan igen så brister det. Han lägger det på bordet. Vi talar om turnén som snart rullar igång – två veckor ute, en vecka hemma för att alla i bandet som har

barn ska kunna bibehålla ett fungerande familjeliv.

Festandet – som länge var en betydande del av Sebastian Murphys tillvaro – är till stora delar nedmonterat, han lever att annat liv i dag. Men visst kommer det bli fest på turnén, det är lite ofrånkomligt.

– Det blir så, det är glädje. Så mäktigt att komma till någon konstig stad i mitten av USA och det är flera tusen pers där och kollar. Så träffar jag alltid nya personer, då är det lätt hänt att man hittar på nåt efter spelningen.

När de nu ska spela på lite större scener ute i Europa håller de för tillfället på att ser över scenshownen.

– Vi vill vi göra en lite fetare show, så det är mycket sånt, ljussättning, vad vi ska ha på skärmarna? Jag har lite teatriga idéer också, men det får komma sen tror jag, nu är det lite tight inpå.

– Jag tänkte att jag ska ha någon vr-grej på Globen, vr-glajjer och publiken ser mitt perspektiv – jag kanske inte alls är på någon spelning utan någon helt annanstans... så har jag en vr-cigg och en vr-öl.

Han plockar lite med gummisnodden. Och nämner, apropå turnéavslutningen på Avicii arena:

– Nu bor jag precis bredvid, så det är skitmäktigt, jag kan gå ner till den spelningen, känns verkligen som hemma. Inte många artister som spelat där som kan göra det. ■

”Vi har jobbat hårt för det här i tio år. Vi har turnerat hårt och byggt upp en fanbase.”

NÄSTAN TOTALT FÖRGJORD

Du berörde och förstörde, näst intill förgjorde skadan efter dig så extremt att jag nästan blev total förgjord. Vem kunde ha ens trott?

Kärlek – älska, beundra och skåda. Älska – respektera och kritisera i ett förhållande av alla slag, behöver och måste två partner kompromissa och överväga. Du utesluts på olika grunder, hade kompromissat varit så jäkla farligt? Spelar vi inte något? Kan du inget sätta på spel. Vad är det att vara fegis om du icke vågar chansa i livet.

Hur är det möjligt att eventuellt vinna?

Det handlar om att chansa för

att vinna eller försvinna. Livet kan tyvärr putta oss hit och dit. Vinn eller försvinna blir ingen revansch för en andra chans.

Vill våga men jag är lite fegis.

Vill nå mina mål men tar mig knapp framåt, de är snigelfart. Tålmodet är förbrukat sedan länge, mer ler och leker att livet är på tipp-topp, håller masken och är glad.

Nadja

PÅ TAL OM VAKTER

Häromdagen råkade jag stöta på den trevligaste vakt jag någonsin mött vid Mariatorget.

Min väninna var ledsn på grund av att hennes fästman låg på sjukhus i koma. Han hade

skjutit i sig någonting som hade försatt honom i det tillståndet. Den där vakten var så himla fin och ödmjuk och tröstade min väninna så att hon blev lite lugnare än vad hon var innan.

Flera sådana vakter om jag fick bestämma för såna finns det inte många av.

Victoria Berggren

PÅ TAL OM DÖDEN

Året som gick vill jag inte ha tillbaka, så många fina människor som har gått bort och inte längre finns med oss tyvärr, väldigt sorgligt och i många fall så känns det så himla orättvist.

Det har varit allt från

människor som varit ifrån 30-årsåldern till cirka 65 årsåldern. Nu känns det som nu får det vara nog tycker jag. Jag hoppas verkligen att 2025 blir ett bättre år med färre människor som dör. Jag ber till Jesus att så ska det bli. Trots allt så går livet vidare. Som tur är har jag min älskade Chris vid min sida. Det finns många som inte har någon alls. Så jag är nog lyckligt lottad.

Victoria Berggren

NUET

Krig pågår, barn svälter. Oskuldiga människor blir skjutna. Dom dör i sprängningar. Jag ser ibland att människor jag möter går lite försiktigare. Vänder sig om ifall det är något annat som smäller till. Folk har blivit mer uppmärksamma, politiker lovar hela tiden att förbättra vårt samhälle. Men jag undrar vart vi är på väg någonstans. För som det ser ut nu är det bara ett stort kaos.

Lena Freij

BEFUNNIT OSS

Som splittrat glas
ligger vassa flagor
av is över polar
där människor trampat.
Spår lämnade för sol eller
nästa regn att läka.
I nutid rusar sekunder av
oändligt
liv.

Våra kroppar bränns
eller ruttnar,
har vi någonsin funnits
annat än i sinnet?
Befunnit oss.
Illusioner.

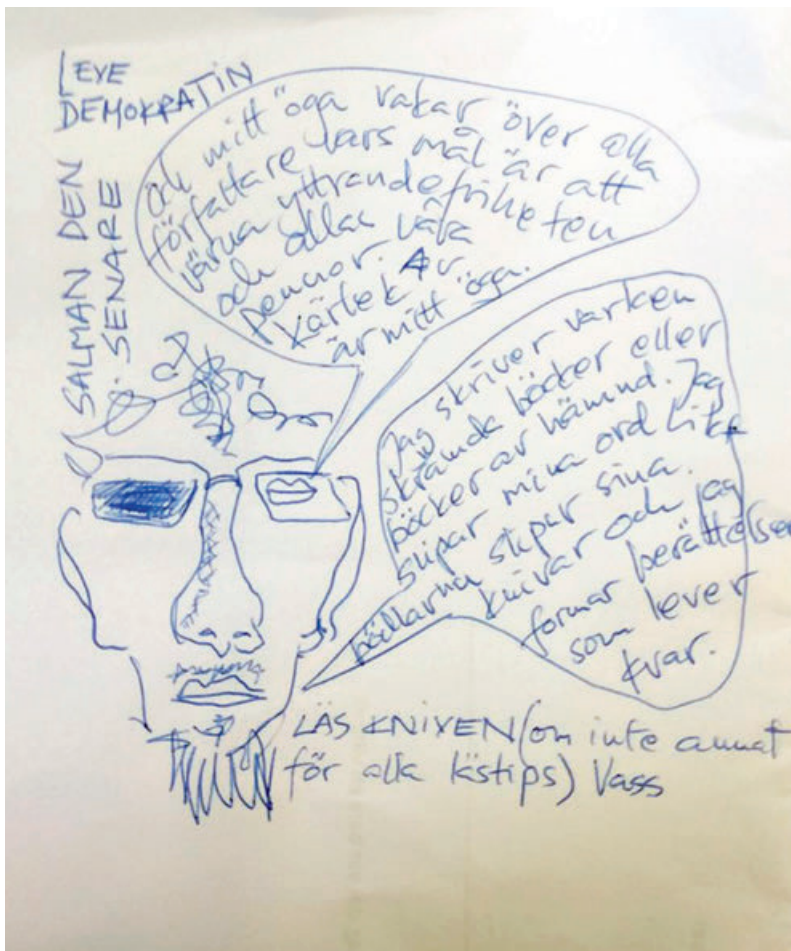

Illustration av LO

LO

EN SÄNG FÖR NATTEN

SITUATION
S T H L M

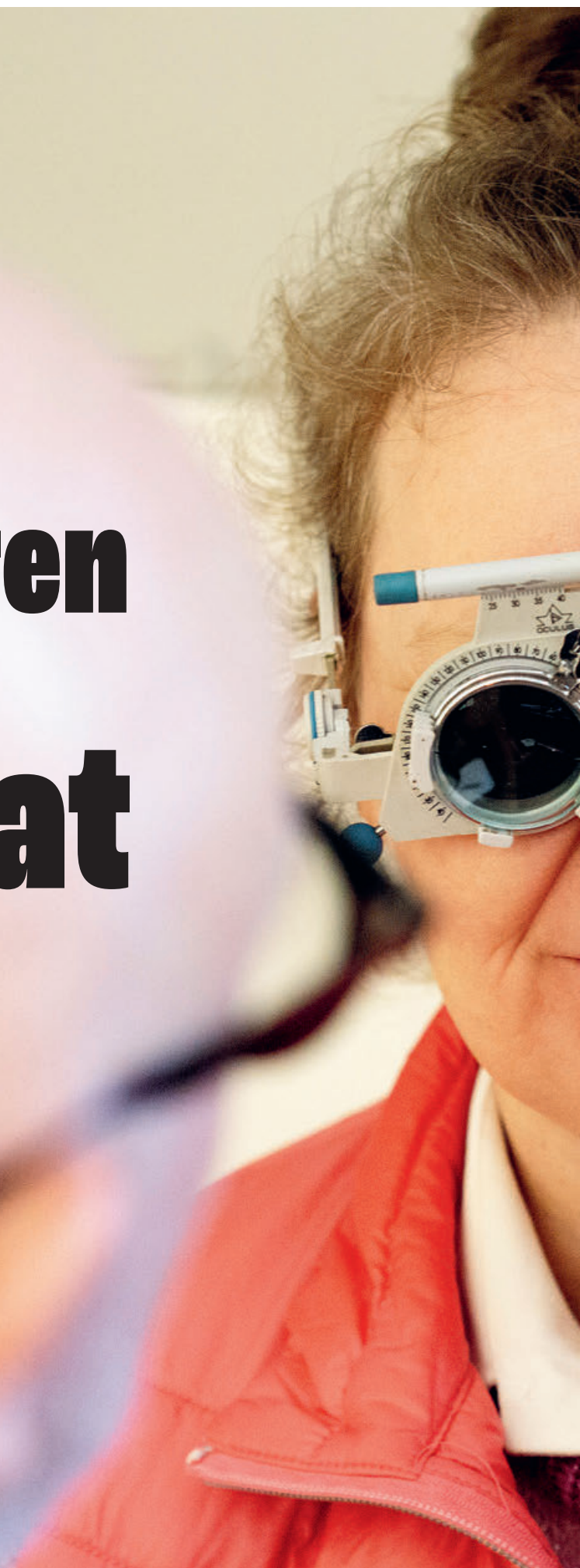

Hemlösheten nära ögat

Ögonhälsan kan påverkas av alkohol och droger. Dessutom kan ett liv i hemlöshet göra att besök hos optiker eller läkare dröjer. Det finns andra behov att fylla först. Men ett par nya glasögon kan förbättra livskvaliteten.

Text **Maria Hagström**

Foto **Martina Holmberg**

Glasögonen sitter snett. Situation Sthlm-säljaren Stefan Demetri tar av sig dem för att visa hur skeva de är. Det ena skalmen är högre upp än det andra. Han behöver rätta till dem då och då.

– Jag skulle må mycket bättre med ett par nya glasögon.

Han har haft synfel sedan han var barn. Han minns hur han skämdes för det i tonåren. Han gömde glasögonen för sin flickvän, körde bil med suddig syn, men erkände snart för henne att han egentligen har glasögon. ”Sätt på dem! Vi kan ju dö på vägen.” sa hon som skulle bli hans fru.

Senare, som gifta, hände det att hon tog sönder hans glasögon när hon var arg. Bröt dem på mitten.

– Hon kunde bli arg för att jag hjälpte min kusin med bilar och var borta mycket. Jag förstår henne. Men det kostade pengar för oss med nya glasögon.

Senast han var hos en optiker var för några år sedan. De glasögon han skaffade då har nu gjort sitt. Han tror också att hans syn har försämrats.

– Det är jätteviktigt att se bra, men det är dyrt med nya glasögon. Jag har pension och ska använda ”egenmedel”, som de säger, men jag har bara 5 000 att leva på i månaden. Och det är inte billigt att leva i dag.

Stefan Demetri är inte ensam om att gå med slitna briller. För många som lever i hemlöshet eller fattigdom är inte ögonhälsan högsta prioritet. Det finns andra behov att fylla först. Optikern Magnus Lagerin har mött många av dem.

I ett rum i Ny Gemenskaps gula hus i Västbergas industriområde har han ställt i ordning sin mottagning. På ett bord ligger bågar i olika modeller och färger och i en väska finns testglas i varierande styrkor och en ögonbottenkamera. Han har hängt en syntavla med bokstäver på en dramatenvagn. Magnus Lagerin är Stockholms enda mobila

Stefan Demetri
(bilden nedan)
glasögon är skeva,
vinda och har gjort
sitt. Men det är kost-
samt med glasögon.
Speciellt när man har
en låg pension.

optiker. I vanliga fall besöker han äldreboenden, sjukhem och privatpersoner som har svårt att ta sig till en optiker, till exempel för att de är sängliggande på grund av sjukdom eller har social fobi.

En gång i månaden åker han till Ny Gemenskaps i Västberga gård, Söderhöjds kyrkan och Korskyrkan.

– För ett tag sedan kom det en man som var över åttio år. Han bodde på Centralen och hade inte varit hos en optiker på tjugo år. För många blir det wow, en riktig ögonöppnare. Många prioriterar bort den här delen av sina liv. Synen och ögonen kommer ganska långt ner på listan av deras behov. Också för att det kostar så mycket.

Dessutom är det vanligt att glasögon försvinner eller går sönder.

JOHAN OLSSON

”SYNEN OCH ÖGONEN KOMMER GANSKA LÅNGT NER PÅ LISTAN AV DERAS BEHOV.”

Magnus Lagerin, optiker

– Killen som var här inne nyss hade tappat sina på Centralen. Jag tror att det är tredje paret briller han får av mig, men jag har ingen gräns.

Listan med dagens förbokade patienter är full och några står på reservlistan. Magnus Lagerin erbjuder gratis synundersökning och nya glasögon. Vid behov skriver han remiss till ögonläkare.

– Har nån till exempel grön starr är det väldigt viktigt att behandla. Får man inte hjälp så blir man till slut blind när trycket stiger i ögonen.

De flesta han träffar på Ny Gemenskap behöver läsglasögon. Som Mats Larsson. Han är näst på tur. Han sätter sig i stolen och berättar att han har linser, men också att han råkade ut för en arbetsplatsolycka på 80-talet i Italien. Morgonen efter kunde han inte se.

– Läkaren sa att det hade blivit en bristning i ögat. Nästa gång jag träffade läkaren fick jag sitta i en stol och så kom det två pizzabagare som höll i mig. Sen kom läkaren med en böjd nål. Det var jobbigt, men det hjälpte.

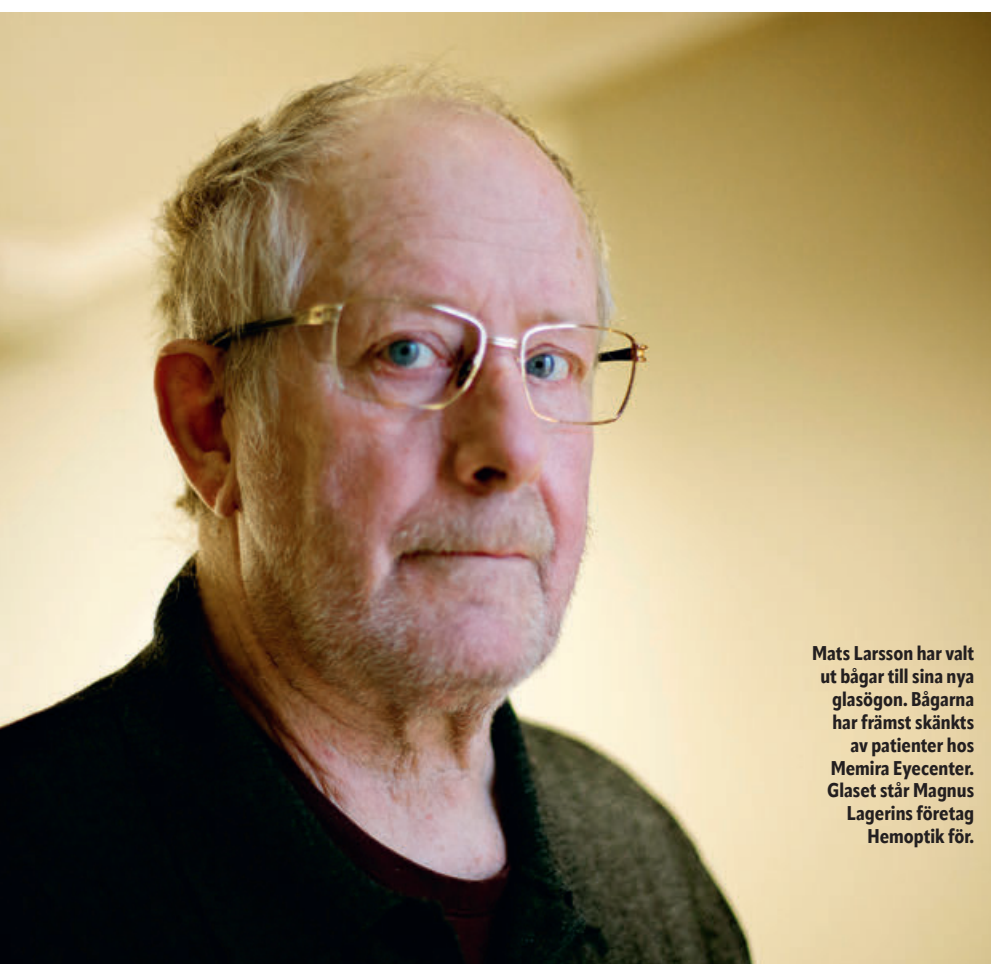
Mats Larsson besöker Ny Gemenskap på tisdagar och torsdagar, försöker hålla en rutin nu när han är arbetslös.

– Arbete är min nykterhet. Det är när jag inte har arbete jag dricker. Jag bor på ett hotell här i Västberga. Det är väl bra att ha en dörr att stänga, men det är stökigt på nätterna där med besök av polisen. Jag dricker inte för att det är skoj. ▶▶▶

Optikern Magnus Lagerin undersöker Mats Larssons ögon med en ögonbottenkamera, i sin mobila mottagning hos Ny Gemenskap i Västberga.

Mats Larsson har valt ut bågar till sina nya glasögon. Bågarna har främst skänkts av patienter hos Memira Eyecenter. Glaset står Magnus Lagerins företag Hemoptik för.

Buba Habtes gamla glasögon försvann när han hade dem i en påse på tunnelbanan. "Det är fantastiskt att jag får nya gratis nu."

Efter undersökningen väljer han bland skänkta bågar, hittar snabbt ett par som passar perfekt. Om två veckor kan han hämta sina läsglasögon.

Det händer att Magnus Lagerin har patienter som är påverkade av droger under undersökningen.

– Pupillerna är större eller mindre. Med stora pupiller får man sämre skärpa i djupet. Med små pupiller får man sämre ljusinsläpp, men det blir en skarp skärpa. Som med en kamera.

Går det att göra en bra undersökning då?

– Det går att bestämma styrkan i ett par glasögon. Jag kan inte säga att du måste vara ren om vi ska göra undersökningen. Glasögonen ska man ju ha i det vanliga livet och i det tillstånd man brukar vara i.

Situation Sthlm-säljaren Theres Ekberg minns när hon för ett antal år sedan passerade en optiker i Nynäshamn med skylten "gratis synundersökning". Hon gled in och optikern tog fram sin utrustning för att titta i hennes ögon.

– Jag blev så stressad, för jag var påverkad. Jag tänkte på det hela tiden: undra om hon ser, undra om hon ser, undra om hon ser. Det är jag säker på att hon gjorde. Jag gick på heroin och då blir pupillerna mindre. Jag märkte att hon reagerade, men hon sa ingenting.

Däremot upplever hon att optikern avbröt undersökningen innan den var klar med beskedet att problemet var åldersrelaterat.

– Jag skämdes över att jag var påverkad.

Några glasögon köpte hon inte, hon fortsatte med de läsglasögon hon redan hade i väskan. Sedan dess har hon inte varit hos en optiker.

– Efter att jag blev drogfri för ett och ett halvt år sen har jag försökt att på egen hand prova rätt styrka i läsglasögon. Jag har köpt dem på Clas Ohlson, trepack för 79 kronor. Jag klarar mig rätt bra med dem just nu.

Tror du att droger påverkar ögonen?

– Det är jag övertygad om. Inte att det är ögonen det är fel på, utan mer att man är sinnesförändrad och att det i sig påverkar synen. Men vad det förstör i förlängningen vet jag inte.

Efter att ha haft sina förra glasögon sedan 2006 gick Nils-Otto Nygren för ett år sedan till en optiker på Hornsgatan. "Alla säger att jag har snygga glasögon."

JOHAN OLSSON

Situation Sthlmsäljaren Theres Ekberg har själv provat sig fram till rätt styrka i glasögonen. Och dem köper hon på Clas Ohlson i trepack.

JOHAN OLSSON

HJÄLP MED GLASÖGON

Här kan den som är hemlös eller lever i fattigdom få bidrag till glasögon:

- Socialtjänsten kan bevilja medel för synundersökning och glasögon till den som lever på ekonomiskt bistånd.
- Organisationen Gula Änglarna skriver rekvisitioner utifrån behov, till exempel till nya glasögon.
- Stiftelser och fonder kan ge stöd till människor i behov.
- Enskilda optiker eller kliniker tar ibland initiativ till gratis undersökning och glasögon.
- Hemoptik besöker Ny Gemenskap varje månad.

Rune Brautaset är professor i optometri på Karolinska Institutet. Enligt honom kan alkohol och droger påverka ögonhälsan. Alkohol kan ge torra ögon och långvarigt bruk kan leda till brist på B-vitamin som är viktig för ögonen.

– Det finns viss evidens för att kroniskt missbruk kan skada synnerven och påskynda förlusten av nervtrådar. Vi alla ser sämre när vi blir äldre, nervsystemet blir sämre, men kroniskt missbruk påskyndar den processen. Det finns också viss evidens för ett sämre mörkerseende.

När det kommer till narkotika kan olika preparat påverka på olika sätt.

– Amfetamin kan rubba ögonrörelserna. Det leder till dubbelseende och det blir svårare att koncentrera sig på det man tittar på och att orientera sig. Cannabis leder till röda ögon och kan öka risken få högt tryck i

ögonen. Med kokain är det en ökad risk att få infektion i hornhinnan.

Hepatit C är vanligt bland människor som injicerar narkotika och obehandlad sjukdom kan påverka ögonen. Behandlingen av sjukdomen kan i sig skada synnerven, särskilt den tidigare behandlingen med interferon. I dag finns annan effektiv behandling med färre biverkningar.

Att personer i hemlöshet kan gå lång tid utan att söka vård är inte bra, särskilt om det finns en infektion.

Kan synen försämras av att ha glasögon med fel styrka?

– Det försämrar inte synen, men det kan leda till huvudvärk. Jag kan tycka att det borde finnas ett bättre skyddsnät för hemlösa personer som är i behov av synhjälpmedel. Nu handlar det om enstaka optiker som hjälper till.

"DET BORDE FINNAS ETT BÄTTRE SKYDDSNÄT FÖR HEMLÖSA PERSONER SOM ÄR I BEHOV AV SYNHJÄLPMEDEL."

När Situation Sthlmsäljare Nils-Otto Nygren var akut hemlös och sov utomhus tuggade hans hund sönder de glasögon han hade.

– I stället hade jag en monokel som man sätter på ena ögat eller ett förstoringsglas om jag skulle läsa nåt finstilt. När jag sen började sälja tidningar kände jag att det var dags att ta tag i saker, som att gå till optikern. Det var underbart. Det blev ett par små gröna glasögon.

Från 2006 fram till för ett år sedan har de små gröna fått hänga med.

– För att det är dyrt med nya och för att jag tyckte det gick bra. Men synen förändrades och då gick jag till glasögonaffären på Hornsgatan.

De små gröna byttes till ett par 70-talsinspirerade bågar.

– Jag bad hon i butiken välja. Alla säger att jag har snygga glasögon.

I undersökningen upptäcktes även grå starr, men han säger att han kan vänta ett tag med att göra något åt det. Han gillar inte att gå till ögonläkare, han har gjort det flera gånger. På 90-talet växte hans hornhinna fast och fick "skjutas loss" med laser, berättar han. Varje vår har han haft återkommande regnbågsinflammation, men de två sista åren har han klarat sig.

– Det har hänt att polisen har undrat vad jag går på för nåt, eftersom det ena ögat inte reagerar. Nej, jag har bara skjutit med laser i ögonen, svarar jag. ■

Vård. Efter att Maria beroendeakut stängde: BAS S:t Görän har inte fått fler besök.

FÖRRAÅRET GENOMGICK den akuta beroendevården i Stockholm en stor förändring, vilket både förvånade och oroade många. Maria beroendeakut, som i över 80 år legat på Södermalm, lades ner. Regionen tog över all akut beroendevård, för att enligt den rödgröna majoriteten skapa förutsättningar för en mer jämlik vård och bättre samordning. Det innebar att Beroendeakuten Stockholm, kallad BAS, vid S:t Görans sjukhus fick hela uppdraget. Det var då en akutmottagning som länge hade haft ett högt tryck, vilket Situation Sthlm skrev om 2023. Martin Kåberg, chef för beroendeakuten, beskrev då behovet av större

och bättre lokaler som ”tämligen akut”.

I oktober stängde Maria beroendeakut nattetid och i början av december slog de igen dörrarna helt.

Hur har det gått?

– Det enkla svaret är bra. Verksamheten fungerar och rullar på, säger Martin Kåberg. – Vi var väl förberedda, antal slutenvårdsplatser utökades och vi stärkte upp bemanningen. Men vi har inte sett någon dramatisk ökning av patientflödet. På totalen är det ungefär lika många besök per dygn.

Men han påpekar att de inte kan veta hur det ser ut framöver.

– Vi följer det här väldigt noga.

På daglig basis tittar vi på flöden.

Inför att Maria beroendeakut stängdes fanns det en oro att vissa som sökte hjälp där inte skulle söka sig till den vid S:t Görän. Till exempel sa Situation Sthlms säljare Tony Kylskog:

– Det är en nackdel, praktiskt.

De flesta är på Södermalm. Det är ingen som sitter utanför S:t Görän och dricker eller tar droger. Det är ingen bra idé att flytta allt dit.

MARTIN KÅBERG TROR att många sökte till båda verksamheterna tidigare, men att det kan finnas en grupp som bara valt ett av ställena.

– Vi ser en del personer vi

inte har träffat förut. Det är lite för tidigt att säga om det finns personer som avvaktar med att söka sig till oss. Men de nya har gett oss väldigt bra feedback och jag hoppas att det ger ringar på vattnet om det är någon som tycker det känns lite läskigt att komma till en annan verksamhet. Vårt mål är att alla ska känna sig välkomna.

Borde inte patientflödet öka när ett ställe stänger och ett annat tar över?

– Jag håller med dig, men samtidigt pågår andra processer också i regionen. Vi märker till exempel att socialtjänsten har ställt om till det som kallas för en obruten vårdkedja.

Detta påverkar behovet av slutenvårdsplatser, som brukar kallas ”avgiftningen”.

– Tidigare var det ofta så att nästa enhet som skulle ta emot patienterna krävde negativa urinprover. Det kunde betyda att personer var i vår akutvård i tre-fyra dagar bara för bli negativ i prover. Det är ingen sjukvård. Det är någon form av, om man ska uttrycka sig krasst, förvaring.

”Vi var väl förberedda, antal slutenvårdsplatser utökades och vi stärkte upp bemanningen.”

”Just nu räcker platserna för att klara uppdraget. Det finns perioder då det är fullt.”

Nu är i stället patienter där så länge det finns medicinska skäl till att vara det. Därefter kan de komma vidare till annan placering, till exempel ett boende, även om urinprovet inte är negativt.

– En remiss skickas inte heller för att bara vara på sjukhuset, utan då kan personen komma direkt till ett boende. Jag tänker att vi befinner oss i ett spännande skifte där vi går mot en mer modern beroendevård.

ISNITT KOMMER 60 personer till akutmottagningen varje dygn. Det är ungefär lika många som sommaren 2023 när behovet av större lokaler beskrevs som stort.

– Det är i samma lokal nu. Vi har planer på att dra igång renovering under april. Tanken är att vi under tiden flyttar till en annan lokal i samma hus som också är större, säger Martin Kåberg.

Lokalen ska fräschas upp, bli modernare. En observationsavdelning kommer sedan att skapas där beroendekuten tillfälligt ska husera. På sikt är tanken att de slutna vårdplatserna kan utökas ytterligare.

– Just nu räcker platserna för att klara uppdraget. Det finns perioder då det är fullt, så var det tidigare också, men vi har alltid plats för akuta tillstånd. ■

”Vi har inte sett någon negativ trend”

Förra året gjordes en annan förändring i Beroendecentrums vård, där en verksamhet stängdes och en annan tog över hela uppdraget. Men flytten gick omvänd väg - sprututbytet vid S:t Görans stängdes och sprututbytet i Maria-fastigheten på Södermalm tog över all verksamhet.

Beslutet togs efter minskat antal besök vid sprututbytet vid S:t Görans, medan det på Södermalm var desto mer välbesökt. Dessutom löpte bygglovet för lokalerna ut.

Även här fanns en oro för att personer som gick till sprututbytet på

MARIA HÄGSTROM

Martin Kåberg
medicinskt ansvarig för
Stockholms sprututbyte

Kungsholmen inte skulle komma till Södermalm. Men Martin Kåberg, som också är medicinskt ansvarig för Stockholms sprututbyte, tycker att ändringen har varit oproblematiske.

– Folk kommer till oss, de känner oss, vi är samma personer som

jobbar. Vi har inte sett någon negativ trend i besök och vi har inte uppfattat att vi har tappat personer. Däremot skulle jag vilja se en hög tillgänglighet av sprututbyten i hela regionen. Och tillgång på apotek.

Även på sprututbytet skulle lokalerna behöva förbättras.

– Det är ett trångt väntrum. Där vi ligger i huset, uppe i fastigheten, är det inte heller optimalt för vår verksamhet. Det finns långtgående diskussioner om att vi ska få en större lokal. Vi hoppas att det blir klart så fort som möjligt.

PRESSBILD

Gör naloxon tillgängligt i kollektivtrafiken

Stockholms stad var först i Sverige med att utrusta kommunala ordningsvakter och väktare med läkemedlet naloxon. Det gör att de kan häva opioidöverdos och rädda liv. Nu vill Liberalerna att Region Stockholm följer stadens exempel.

– I höstas motionerade vi om att utrusta personal inom kollektivtrafiken med naloxon, däribland ordningsvakter. Nu ser vi fram emot att kroka arm med Socialdemokraterna i Region Stockholm och följa stadens goda initiativ att utrusta ordningsvakter med läkemedlet, säger Amelie Tarschys Ingre (L), oppositionsregionråd

Region Stockholm.

Sedan läkemedlet blev receptfritt i Sverige i början av förra året har tillgången till läkemedlet förbättrats. Det har också gjort det möjligt för fler yrkesgrupper att utrustas med preparatet, inte bara inom sjukvården.

– Våra ordningsvakter och väktare rör sig ofta på platser där det finns personer med missbruksproblematik och kommer därmed i kontakt med överdos. Då är naloxon helt avgörande för att rädda liv, sa Alexander Ojanne (S), social- och trygghetsborgarråd i Stockholms stad, när kommunens beslut offentliggjordes i januari.

Stadsmissionens hus renoveras

På Högbergsgatan driver Stockholms Stadsmission akutboende och en dagverksamhet för kvinnor i hemlöshet. Huset har stora behov av renovering. Nu ska det rustas upp av Bertil Strömberg Fastighets AB som har köpt huset av Stadsmissionen som nu blir hyresgäst.

Människor som besöker verksamheterna har fått komma med önskemål om husets nya utformning. Förutom renovering ska 28 delningsboenden för människor i strukturell hemlöshet byggas. Akutboende och dagverksamhet kommer att hållas öppet hela ombyggnadsperioden.

582 000

nya bostäder kan det behövas i länet fram till 2060, enligt Region Stockholm. 2023 fanns det drygt 1,1 miljoner bostäder i det ordinarie bostadsbeståndet, 33 procent var hyresrätter.

20

är fyller Gatujuristerna i år. 2005 startades det som ett projekt av Situation Sthlm och Stockholms universitet.

ORD FRÅN GATAN

”Jag har levt på soffor hos kompisar och sovit i källare. Levt där jag kan leva.”

Line Finniliä intervjuas i Situation Sthlm # 302, februari 2023. I samma intervju berättar hon om att hon äntligen sluta drömma om heroin på nätterna.

HALLÅ

Lägesrapport från en säljare

NOSSIO NYHO

Wojtek Ratajczyk har varit AIK-are sedan barnsben.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

”Jag gick med mina lurar och du stod med ryggen mot med dina lurar, men så kom jag ihåg vad detta nummer handlade om. Superviktigt.”

”Önskar att jag inte hade haft ett tåg att passa så att jag hade kunnat stanna och prata mera.”

”Jag har läst artikeln om ensamhet där du blir intervjuad. Tack för dina tankar, och också dina bilder och dikter.”

”Kul med ett nytt nummer som jag kommer att lusläsa.”

”Sitter på tåget och har läst ut den. Lämnar över den till en medresenär som också vill läsa.”

Alla svar förmedlas till respektive säljare.

Säljaren Tony tackar för köpen den här månaden och ser fram emot nästa månads försäljning.

ULF STOLT

”Jag köpte mössan i AIK-shoppen”

Wojtek Ratajczyk får en och annan kommentar om sin AIK-mössa när han rör sig på Södermalm.

Har AIK alltid varit ditt lag?

– Ja, sen barnsben. Jag växte upp ute i Bredäng. Jag började gå på matcher när jag var typ fjorton-femton år. Stod på Norra stå på Råsunda som var

hemmaplan då. Jag har fortfarande kvar halsduken från den tiden.

– Jag köpte mössan i AIK-shoppen ute i Mall of Scandinavia.

Vad får du för reaktioner på mössan?

– Det är bara när jag är på Söder. Folk frågar om jag inte åkt vilse, när sa att han måste köpa tidningen av mig som var så modig att jag bar en AIK-mössa på Söder. Det är bara kul. Jag har bra kontakt med kunderna.

Hur länge har du sålt?

– Några veckor. Jag sålde för tre-fyra år sen men jag har haft ett uppehåll, inte gjort nånting egentligen, men ibland har man inte lust bara. Men det är skönt att va tillbaka. Jag säljer tidningen ute vid Älvsjö och i Kungens kurva. Men ibland står jag vid Gamla stan om det är ledigt, eller vid ringen innan tio på dagarna.

Från dina händer till där det händer

Foto: Henrik Berglund/Icon

Varje dag slås människors liv i spillror av krig och katastrofer. Situationen är akut. Stöd människor som med mod och medmänsklighet räddar liv och ger hopp mitt i katastrofen. **En enda mänsklighet - under samma himmel.**

Swisha din gåva till
900 1223

Företagsprenumeration

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på den här sidan? Kontakta oss:

HERMAN SUNDGREN
 Tel: 08-545 953 94
 Mejl: herman@situationsthlm.se

3d0 arkitekter ab

Abaton
 PRODUKTION AB

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

JÖRGENSENS RÖR AB

Journalisten Liza Alexandrova-Zorina levde under falsk identitet på ett illegalt hotell i Haninge. Nu ger hon ut boken *De livegnas land*.

BOK I Haninge ligger ett illegalt hotell mitt i ett bostadsområde. Gardinerna i det före detta kontorshuset är fördragna. Där inne bor 70 personer, legala och illegala migranter från Ukraina, Ryssland och andra forna sovjetrepubliker. Samt journalisten Liza Alexandrova-Zorina.

– Men de trodde att jag jobbade som städerska.

Genom att wallraffa kunde hon skriva boken *De livegnas land – den undre världen som bygger Sverige*.

– Man kan ifrågasätta metoden, men det var enda sättet för mig att kunna berätta om deras vardag; hur de bor, vad de säger, vad de jobbar med och vilka de jobbar för. Jag ville berätta om det som ingen berättat förut. Det hade varit omöjligt om jag sagt: ”Hej, jag är journalist”.

Tiden på hotellet gav henne en unik inblick. Här lärde hon känna människor som försökte skaffa sig en drägligare tillvaro i Sverige, ofta som byggarbetare eller städerskor. Men hur dräglig var tillvaron?

”DET VAR OMÖJLIGT ATT SÄGA: 'HEJ, JAG ÄR JOURNALIST'”

– Alla rum är små och det är smutsigt – lokalen är inte byggd för att man ska bo där. Många av dem jobbar för stora byggföretag och renoverar Sveriges dyraste hus, ska de behöva bo så här?

I sin bok avslöjar Liza Alexandrova-Zorina en korrupt marknad där lyxiga husdrömmar göder organiserad brottslighet, vilket hon menar påverkar hela samhället.

KONTRASTEN MELLAN

livet på hotellet och livet för dem vars hem de bygger är enormt. Ett av byggena är tegelstenspalatset i Djursholm, den hittills dyraste privatbostaden i

svensk byggnadshistoria.

– De jobbar för rika människor men får själva hundra kronor i timmen. Vissa arbetare tvingas betala tillbaka en del av lönen till byggföretagare. De jobbar hårt och långa dagar, är oskyddade mot exploatering och psykologiskt våld. Man utnyttjar dem. Det påverkar deras liv såklart. Många kan inte bilda familj och det finns en enorm ensamhet.

Vilka bär skulden?

– Jag kan inte kasta skuld över alla. Det finns de som anlitar en byggfirma som ser bra ut. Och byggarbetarna själva kommer inte att berätta, eftersom de vill ha ett jobb som kan leda till arbetstillstånd.

Hon säger också att stora företag anlitar underentreprenörer och kanske inte vet vad som pågår där. Eller snarare inte vill veta. Hon menar att många blundar för verkligheten.

– Men de är inte idioter. Är det billigt att anlita vissa underentreprenörer så vet de varför. Och den som anlitar billiga bygg- eller städtjänster kan inte säga att man inget visste.

Berättade du så småningom på hotellet att du är journalist?

– Ja, jag berättade för dem som är huvudpersonerna i min bok. De blev förvånade, men ingen blev arg. De skrattade faktiskt.

MARIA HAGSTRÖM

Mustafa Zataras monolog "Vem var min pappa?" handlar om föräldraskap och att förstå sina rötter. Han var sex år när hans pappa blev Lasermannens elfte och sista offer. Pappan överlevde mirakulöst, men förlorade tal och rörlighet. I monologen försöker Mustafa Zatarata reda på vem pappan var innan händelsen, men också innan han blev förälder. Den visas 1 och 4 mars på Kulturhuset Husby.

KULTURHUSETS STADSTEATERN

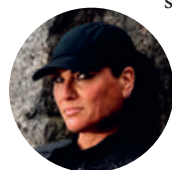
BOK: ELSA HOFFMAN PORTRÄTT: ERIKER ANDERSSON

Dörrarna visar sin klass

Eija Hetekivi är nominerad till Svenska Fotobokspriset för sin bok *Klassdörrar*, ett projekt hon påbörjade när hon var hemlös.

BOK En dörr berättar något om livet där bakom, om den som bor där lever i överflöd eller fattigdom. Författaren Eija Hetekivi har genom fotografi använt dörrar som symboler för under-, arbetar-, medel- och överklassen, och visar på skillnader som finns mellan dem. I boken *Klassdörrar* finns allt från en pampig port på Strandvägen till en nerklotttrad källardörr.

– Jag började fotografera dörrar samtidigt som jag själv blev hemlös för tolv år sedan. För mig blev det en ögonöppnande resa

genom vårt katastrofalt ojämlika land, där jag fick inblick i olika samhällsklasser och de extrema kontrasterna däremellan. Jag trodde varken mina ögon eller öron, och blev tvungen att knäppa bildbevis på klyftorna viskapat, säger Eija Hetekivi.

När hon hade samlat på sig hundratals dörrbilder blev skillnaderna så tydliga för henne att hon kände sig tvungen att dela dem. Till bilderna i boken finns korta berättelser, ofta med röster från människor som lever i hemlöshet.

Boken är nu nominerad till Svenska Fotobokspriset 2025. Vinnaren tillkännages på fotoboksgalan den 19 mars.

MARIA HAGSTRÖM

Nära Döden är villkorlösa

MUSIK Efter den hyllade debutskivan *Slänger Ingenting* från 2023 kommer nu bandets andra skiva, *Villkorlöst*. Några singlar från skivan har redan släppts, bland andra "Jag kommer sakna dig".

Villkorlöst är till stora delar inspelad live under ganska enkla förhållanden, vilket ger skivan en punkig, rå och oförställd nerv.

Som vanligt är det Hanna Wibergs röst i centrum, runt henne gitarer som vet hur man rattar in en distbox, bas och trummor som pukrullar hetsigt. *Villkorlöst* släpps 7 mars.

ULF STOLT

PRESSBILD

Kafkas Apa

TEATER Med avstamp i Franz Kafkas dystopiska monolog "Redogörelse framlagd för en akademi" sätter Kulturhuset Stadsteatern Vällingby upp en musikalisk berättelse, "Kafkas Apa".

Franz Kafkas text handlar om en apa som sänt in en rapport till ett vetenskapligt sällskap där han beskriver sin väg från ett liv i frihet i djungeln till numera känd varitéartist, specialiserad på att imitera människor.

På scenen Josef Törner, regi Magdi Saleh. Premiär 8 mars.

ULF STOLT

80

år sedan andra världskriget slutade. SVT har därför brett svenska folket skicka in sina krigsminnen – brev, filmer, fotografier, dagböcker. Responsen har varit överväldigande. I maj kommer en dokumentär i fem delar, bland annat om Stockholm som spioncentral.

ROMANTIKEN SOM DOCKTEATER

TEATER Precis som Oskar Thunbergs hyllade ungdomspjäsa "Oxytocin" från förra året, bygger "Romantiken" delvis på dokumentärt material och intervjuer med människor om deras upplevelse av intimitet, åldrande, kärlek och döden.

En skara människor skildras via yogacenter, vårdcentraler och sovrum i sökandet efter frihet och tillfredsställelse.

– Förhållandet mellan kropp och själ har diskuterats i tvåtusen år. Det

syns i vår samtida också. Konsumtionskulturen och teknologin erbjuder ständigt nya förslag på hur vi ska bli fria från

materien. Problemet är bara att det inte går, säger Oskar Thunberg.

Dockorna som används i föreställningen är skapade av dockmakaren Jenny Bjärkstedt. Urpremiär 12 mars på Teater Galeasen.

ULF STOLT

				SAGO- FIGUR	KAN SKRI- VAS UNDER STAR FÖR PORTO- LAND			RÄBIFF	TEATER FÖR JAPAN	SKRIVS FÖR ÖRD- NINGENS SKULL	HÄV- DADE
				ENORM MÄS- FÄGLAR	I				SMÄ- STEN		
										ÄR LUFT EN BLAND- NING AV	
				ÄR STOR OCH TJOCK	NÄR DA- GEN BLIR KORTARE REEVES- ROLL				FÖR GEORGIA AVANT- GÄRDIST		
DEN LEVER I MÖRKER	FÄRART	FLOD FRÄN GRÄNS- KEDJA	KAN MAN SOPPA KINESISKT LÄNGD- MÄTT	SÄLJS VASA FÖR?	VAR DEN ARRAN- GERADE						
LOVORD							BÖR CYKEL HA KAN VXL KVICKA				
					TIDIG ROKET- TE-HIT						VARIT BEKANT MED
STRÄBÄT FÄLL- BART PÅ CABB			RISKNIPE I VATTEN HÄRRE- SANDE SYSSLA			PRAKT- FJARIL UTLOPP					
					FÄ NORSK VÄDER- TJÄNST		AVFALL VID TRÖSKNING BERN- FLÖDE				PALIN- DROM- BRÖD
HOPKOK		FLAMSAT	BETALA MED UT 5: E GRUND- SMAKEN					ÄR EN ÄKTA MAN?			
							LAGT TILL PÅ REDDEN INTYG EF- TER DOP				
SÅ FORT SOM MÖJLIGT	NÄR INGEN VINNEN HAR INTE DU NU				FRÅGA ARID			JET TA NYA TAG PÅ SJÖN			SITTA VID STYRET
						BILJON- FÖRLED FÖLJDE PÅ ATLANT- PAKTEN				CHAR- LOTTE- STAT SKRÄCK	
ANDLIGT ÖVER- HUVUD				VILL VXL INGEN HA ÄR EN BATÄT			SLUTSPEL MED PLAY GÅR MELLAN LEDER				HAR AX MED BORST
SLÄPAT			MAN SOM LAND ANIMALIER					TAR BORT VÄTSKA KAN GRISA			
ALLTID I ÖVER- LÄGE			PESTO							ELDIG DRYCK	
RAGGAT					IMPONE- RANDE						

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du bläddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss. Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Vinnaren belönas med en Situation Sthlm-reflex, två specialdesignade vykort, nyckelband samt ett klistermärke, andraplats belönas med en reflex och nyckelband, tredje plats får ett nyckelband.

Kryssvinnare #323:

Nicklas Boström,
Torshälla

Nyckelband:

Lars Fritsson,
Stockholm

Per-Arne Kling,
Umeå

Se förra månadens lösning på sidan 46.

©TankesportFoto: Getty Images

Skicka in ifyllt kryss senast **26 mars** till:
Situation Sthlm
 Torkel Knutssongatan 37
 118 49 Stockholm
 Eller digitalt till:
 red@situationsthlm.se

Namn: .....

Adress: .....

Postadress: .....

Stockholmskryiset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryiset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

ILLUSTRATION

Hästhandlaren på bild har ingenting att göra med hästhandlaren som blev bestulen på 6 300 kronor vid ett kafé på Sveavägen.

Mars 1919. Surrogatfylleri, hästhandlare och en knivskärande sotare

VILDA DISKUSSIONER I riksdagens nykterhetsgrupp om risken med att staten grundar sina ekonomiska kalkyler på ett ökat drickande av rusdrycker.

Bruno Kanto och Anna Bruce från Stockholm förlovar sig i Köpenhamn.

Tre personer står åtalade för att ha kastat flygblad med orden "Mördare" på en militärtrupp på Gustaf Adolfs torg. Flygbladen har de enligt uppgift fått av två

okända män på Klara Norra kyrkogata.

Flera större båtar ligger i docka i Finnboda och Beckholmen efter att de fått skador på skrov eller propellrar av de tjocka isarna.

Fullmäktige beslutar inrätta en särskild avdelning för mål rörande ungdomskriminalitet.

J.F. Holtz – drottningens hovleverantör – säljer maraboutkragar och plymboor från

både London och Paris.

I hela landet skedde 5 636 fylleriförseelser förra året, flest i Stockholm. Förklaringen enligt Socialstyrelsen är den "olagliga brännvinshanteringens tilltagande, samt surrogatfylleriets våldsamma stegring".

Det finns 2 800 hyressökande i Stockholm.

Vid ett kafé på Sveavägen, under utropet: "Här träffar man herrar och hästhandlare,

här ska bli snyting", blir en hästhandlare bestulen på 6 300 kronor och en växel på 235 kronor av två för honom okända män.

IEN ANNONs i DN söker Gustav Holms förstoringsanstalt i Gävle en Bromidretuschör – endast fullt kompetenta göre sig besvär att söka.

Sotare Herman Ivarsson i Gröndal knivskär tre män som kräver honom på pengar.

Fara för brist på elektricitet i Stockholm.

Konstnär Anders Zorn och bankir Gustaf Kyhlberger, som köpt Freden på Österlånggatan, planerar att renovera den till en 1700-talskrog, så som den såg ut på Bellmans tid. När det är klart ska den skänkas till Svenska Akademien, men stipulerat att den bevaras som näringsställe och bibehålles i orubbat skick.

Stockholms idrottsförbund har 26 637 medlemmar fördelade på 121 föreningar.

Vid en flygolycka på Brunnsviken, då ett plan vid uppstigningen slirade på isen och styrde rakt in i en grupp människor, omkom konsertpianisten och musikediktören Sixten Westerberg.

Nytt arkitektförslag för tornkrönet på Stadshuset.

En man blir påkörd av en ambulansvagn på Fleminggatan och får underbenet brutet.

ULF STOLT

1891 Djurgårdens idrottsförening bildas av John G. Jansson och ett antal kamrater. Man bestämmer att medlemmar måste vara Djurgårdsbor, eller någon gång i livet ha bott på Djurgården.

1792 Gustav III skjuts av Johan Jacob Anckarström på Maskeradbalen på Operan. Han döms till döden och halshuggs. Hans sista ord var: "Pris och ära var dig, herre Jesu innerligt".

1996 Göran Persson, tidigare skolminister och finansminister under Ingvar Carlsson, blir ny statsminister. Bland annat efter att Mona Sahlin – på grund av Tobleroneaffären – inte längre var aktuell.

Göran Persson

Ur arkivet: # 314, mars 2024

Med föreställningen "Make Me An Instrument" på **Orienteatern** ställer **Frida Hyvönen** sitt konstnärskap till förfogande, **Ernst De Geer** debuterar med filmen *Hypnosen* som undersöker sekundär skam och 8 mars är det kvinnlig jazz från Iran och Afghanistan på **Fasching**. Sverige har Europas äldsta fungerande hissar, beroende på att det är så längesen det var krig här, boken *Där kärlek är berättar* om 1980-talets Stockholm under aidskrisen, det sista av tunnelbanans CX-tåg har åkt till skroten och hemlösheten i Stockholms län kartlagd. "Stadens sånger" är en improviserad musikal, **Alexander Salzberger** sätter upp sin pjäs "Far och son" och **Bromander** från Åland släpper ep:n "De blindas stad".

DETTA OM DETTA

Värt att veta om
vad som helst

Kvinnlig rösträtt

Sist i Norden med kvinnlig rösträtt

Frågan om kvinnlig rösträtt hade utretts sedan 1907, då den tyst och utan större debatt röstades igenom 1919. Året efter hölls det första andra-kammarvalet till riksdagen med allmän och lika rösträtt för både män och kvinnor.

Inför riksdagsvalet 1921 ökade antalet röstberättigade i Sverige från 1,2 till 3,2 miljoner. Männen utgjorde dock fortfarande majoriteten av de röstande, trots att fler kvinnor än män fick rösta. 47 procent av de röstberättigade kvinnorna deltog i valet.

Vid valet 1921 valdes fem kvinnor in i riksdagen: Elisabeth Tamm, Nelly Thüring, Bertha Wellin och Agda Östlund i Andra kammaren, och Kerstin Hesselgren i Första kammaren.

Sverige var sist av de Nordiska länderna med att införa rösträtt för kvinnor. I Danmark fick kvinnor rösträtt 1915, i Norge 1913 och i Finland 1906.

Luntorna med de 350 000 namnunderskrifter som LKPR - Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt - samlade in under åren 1913-1914, och överlämnades till riksdagen. Luntorna förvaras numera på Riksarkivet.

PÅ HÖRNET

En Stockholmare
mitt i steget

CHARLOTTE JUNGHUS
I HÖRNET MOA MARTINSONS
TORG/HORNSBERGS STRAND

”Det är en
Harriet i
vagnen.”

Är det här din vanliga barnvagnspromenad?

– Ja. Jag skulle säga Kungsholmen runt nästan en gång om dagen. Det är en Harriet i vagnen, lite mer än fyra månader.

Vad gör du när du inte är mammaledig?

– Jag jobbar som hållbarhets-specialist på Scania, specifikt med mänskliga rättigheter.

Man ser fler och fler fasta vantar på barnvagnar i stan.

– Jag vet inte vem som kom på dem, men det är tacksamt att ha.

TEXT **ULF STOLT**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Charlotte Junghus hade precis köpt två paket nya blöjor – ”de går åt, kan man ju säga...” – och en klase bananer, som hon lagt i korgen under vagnen. Skötväs-kan var knäppt runt barnvagnens handtag.

Elbolaget för dig som gör gott.

Att göra världen lite mer human är faktiskt ganska enkelt. Ett sätt är att köpa Situation Sthlm. Ett annat är att välja rätt elbolag. Vi på GodEl har sedan starten 2005 gett hela vinstutdelningen till välgörenhet, totalt 74 miljoner!

Vi har varken bindnings- eller uppsägningstid och priset gör även gott för plånboken: bara 39 kr/mån + el till inköpspris! Elen är märkt Bra Miljöval och kommer från sol, vind och vatten.

Låter det för bra för att vara sant? Sveriges nöjdaste kunder kan intyga att det stämmer.

Köp årets cuptröja på intersport.se
eller på Intersport Skrapan.

HAMMARBY
FOTBOLL